

Bufetat

Årsrapport 2011

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Innledning

Det er aldri for sent å hjelpe noen på rett vei, heter fosterhjems kampanjen som kronprinsparet lanserte i desember på vegne av Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Den gikk rett i hjertet! Responsen har vært overveldende positiv, og mange potensielle nye fosterforeldre har henvendt seg. Budskapet i denne kampanjen symboliserer kjerneprinsippene i etatens arbeid – å sikre trygge og gode oppvekstvilkår for barn og unge, å sikre gode tjenester av høy kvalitet. Alle som jobber med barn, unge og familier i hverdagen gjør en kjempejobb med å utvikle og implementere etatens prinsipper for kvalitet og bygge disse inn som en selvsagt del av vår etat.

I arbeidet på likestillings- og ikke-diskrimineringsområdet har et satsingsområde vært seksuell orientering og kjønnsidentitet. Etableringen av et ressurs-senter for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (lhbt) fikk stor oppslutning og ble svært godt mottatt. LHBT-senteret tar egne initiativ og får en jevn strøm av nye oppgaver, både nasjonale og internasjonale. Selv om negative holdninger fortsatt er en utfordring, har majoriteten av befolkningen positive holdninger til lhbt-personer.

I 2011 er det statlige barnevernet evaluert av flere uavhengige forskningsmiljøer. Rapportene er grundige, og gir kunnskap om hva som er bra og hva som bør endres. Flere av rapportene er tydelige på at arbeidet som er i gang for å bedre kvaliteten på tjenestene er viktige grep for å gi barna et bedre tilbud. Vi har lykket med å få mer likeverdighet på tvers av landet, mer brukermedvirkning og vi har løftet fram kvalitet. Dette er ikke nok. Selv om hovedfunnene fra alle rapportene er at utviklingen er på riktig vei, mangler et viktig mål: Differensieringen og spesialiseringen av tjenestetilbudet må bli tydeligere for å ivareta de ulike barns behov.

Alle har krav på å bli hørt og ha innflytelse på egen hverdag. Bufetat har gjennomført brukerundersøkelser i institusjoner og statlige familiehjem for å høre med barn selv hvordan de har det. Vi ser at det skjer endringer, flere opplever at de er med å forme sin egen hverdag. Samtidig er det fortsatt en vei å gå for at alle barn skal føle seg trygge og verdsatt i våre tiltak. Derfor må vi fortsette å utvikle våre tjenester.

For å få til god omstilling og endring er vi opptatt av å ha god dialog med og tilstrekkelig involvering fra viktige samarbeidspartnere. Vi

har invitert kommunene til å delta på dialogkonferanser. I 2011 gjennomførte vi en anskaffelse for å bedre benytte de ideelle organisasjonenes kapasitet. Vi har inngått avtaler med i alt 13 ideelle organisasjoner både om rekruttering av fosterhjem og om mer helhetlige tjenester som alternativ til institusjonsplasser.

Styringssignalene fra departement og regjering har vært at vi skal redusere bruken av institusjoner til fordel for fosterhjem og spesialiserte foreldrestøttende tiltak i hjemmet. Begrunnelsen er at barn så langt som mulig bør hjelpes i egen familie. I tillegg vet vi at barn trenger å utvikle trygge og gode relasjoner. Fosterfamilier har en annen mulighet for dette enn et profesjonisert institusjonstilbud. Samtidig er det viktig å understreke at for noen barn er et institusjonstilbud det beste tilbudet, og vi arbeider derfor med å forbedre kvaliteten i institusjonene.

Arbeidet i familievernet i 2011 har særlig vært rettet mot saker der barn er involvert.

Tilbudet er styrket gjennom økt metodisk kompetanse i håndtering av høykonfliktsaker. Vi ser at oppmerksomheten på barn som kan ha vært eller kan bli vitne til vold, og hvordan foreldre kan ivareta og beskytte dem, øker.

2012 blir et spennende og utfordrende år for Bufetat. Vi skal skape et enda bedre tilbud til barn, unge og familier slik at det passer bedre til de behovene som de har. Dette er krevende fordi vi må omstille vårt tjenestetilbud samtidig som vi må finne løsninger for å redusere kostnadene. I dette arbeidet er det helt avgjørende at vi klarer å hente fram det beste hos etatens mange dyktige medarbeidere.

Gjennom samarbeid skal vi lykkes med å gi flere barn en bedre hverdag.

Mari Trommald, direktør
Februar 2012

Innhold

Innledning.....	0
Del I.....	5
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	5
Bufetats tjenester	6
Tjenester av riktig kvalitet.....	8
Evaluerings av det statlige barnevernet.....	9
Kjøp av barneverntjenester.....	11
Barn og familiers behov skal være styrende for Bufetat.....	12
Å gi den enkelte bruker større innflytelse	13
Rettsferdsvederlag – flere saker fra nyere tid	15
Utvikling på adopsjonsfeltet	16
Likestilling og ikke-diskriminering	17
Familier som opplever konflikter og kriser	18
Vold i nære relasjoner	21
Del II	24
Overordnede mål for Bufetat	24
1. Barne- og ungdomsvern.....	24
2. Familievern.....	24
3. Likestilling og antidiskriminering	25

4. Adopsjon	25
5. Vold og overgrep i nære relasjoner.....	26
Rapportering hovedmål, delmål og oppdrag	27
1. <i>Et Barne- og ungdomsvern som baserer omsorg og tilrettelegging på kunnskapsbaserte og differensierte barneverntiltak av god kvalitet</i>	27
2. <i>En velfungerende familievern- og foreldremeklingstjeneste som prioriterer arbeid med familier med barn hvor konfliktnivået er høyt</i>	48
3. <i>Ved hjelp av virkemidlene til rådighet skal etaten bidra til å fremme likestilling og hindre diskriminering, med særlig vekt på personer med nedsatt funksjonsevne og lesbiske, homofile, bifile og transpersoner</i>	56
4. <i>Et godt samarbeid med kommunene</i>	61
5. <i>God økonomisk og faglig styring</i>	68
Regnskapsrapportering	74
1. <i>Utgiftsforklaringer</i>	74
2. <i>Forklaringer til statsregnskapet</i>	77
Administrative forhold.....	83
1. <i>Fellesføringer</i>	83
2. <i>Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen</i>	86
3. <i>Plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering</i>	86
Handlingsplaner	87
Vedlegg.....	88

Denne rapporten består av to deler. Første del er en statusrapport. Andre del handler om oppdragene som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har gitt oss i tildelingsbrevet for 2011.

Illustrasjonene i denne rapporten er hentet fra to familieråd-filmer som hadde premiere 15. februar 2012, og er en påminnelse om at Bufetats oppdrag handler om barn, unge og familier.

I

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for fagområdene barnevern, familievern, adopsjon, vold i nære relasjoner og likestilling og ikke-diskrimineringsområdet. I tillegg til å være fagorgan på familieverns- og barnevernsområdet, har Bufdir ansvar for den faglige og administrative driften og ledelsen av det statlige barnevern, familievern og driften av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Dette er den mest omfattende oppgaven i Bufetat, og utgjør om lag 5 000 årsverk. Tjenestene er organisert i fem regioner under Bufdir.

Bufdir har roller som iverksetter, etatsleder og fagorgan. Bufdir har forvaltningsansvar for tilskuddsordninger til mange formål, og har ansvaret for gjennomføring av tiltak i flere av regjeringens handlingsplaner der Bufdirs ansvarsområder er berørt. Fra 2010 fikk Bufdir ansvar for nedsatt funksjonsevne-området, bl.a. med overføring av Deltasenteret og sekretariatsfunksjonen for Statens råd for funksjonshemmede. Disse oppgavene ble

ytterligere utvidet fra 2011 med etablering av et eget senter for å bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT-senteret). Direktoratet har med stor interesse ønsket å påta seg nye oppgaver på området knyttet til likestilling og ikke-diskriminering.

Bufdir ser at problemstillinger knyttet til barn og unge ofte har utspring i sektor-spesifikke utfordringer slik som helsespørsmål, skole spørsmål osv. Alle barn vokser opp med omsorgspersoner som er de mest avgjørende for det enkelte barns vekst og utvikling. Bufdir har sett behov for, sammen med samarbeidspartnere, å bidra med sektorovergripende perspektiv for å belyse barns forskjellige omsorgs- og familiesituasjoner, se på trender i utviklingen og se konsekvenser for barns mulighet til vekst og utvikling. Sentrale utviklingstrekk publiseres i mars 2012, i rapporten «Å vokse opp». Direktoratet tar sikte på å videreutvikle dette arbeidet gjennom årlige rapporter.

Bufetats tjenester

Tall og fakta

Bufetats fem regioner har ansvar for drift av tjenester knyttet til det statlige barnevernet og familievernnet. Hovedoppgavene er å gi barn, unge og familier som trenger hjelp og støtte, tiltak med høy og riktig kvalitet i hele landet. Enkelte av regionene har også ansvar for drift av sentre for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Regionene har ansvar for behandling av adopsjonssaker i sin region og enkelte andre tiltak innrettet mot kommunene. Bufdir er det øverste organet i Bufetat.

Bufetat har pr. 31.12.2011

26 fagteam

26 fosterhjemstjenester

11 sentre for foreldre og barn

54 familievernkontor - 20 er kirkelige

5 team for funksjonell familieterapi (FFT)

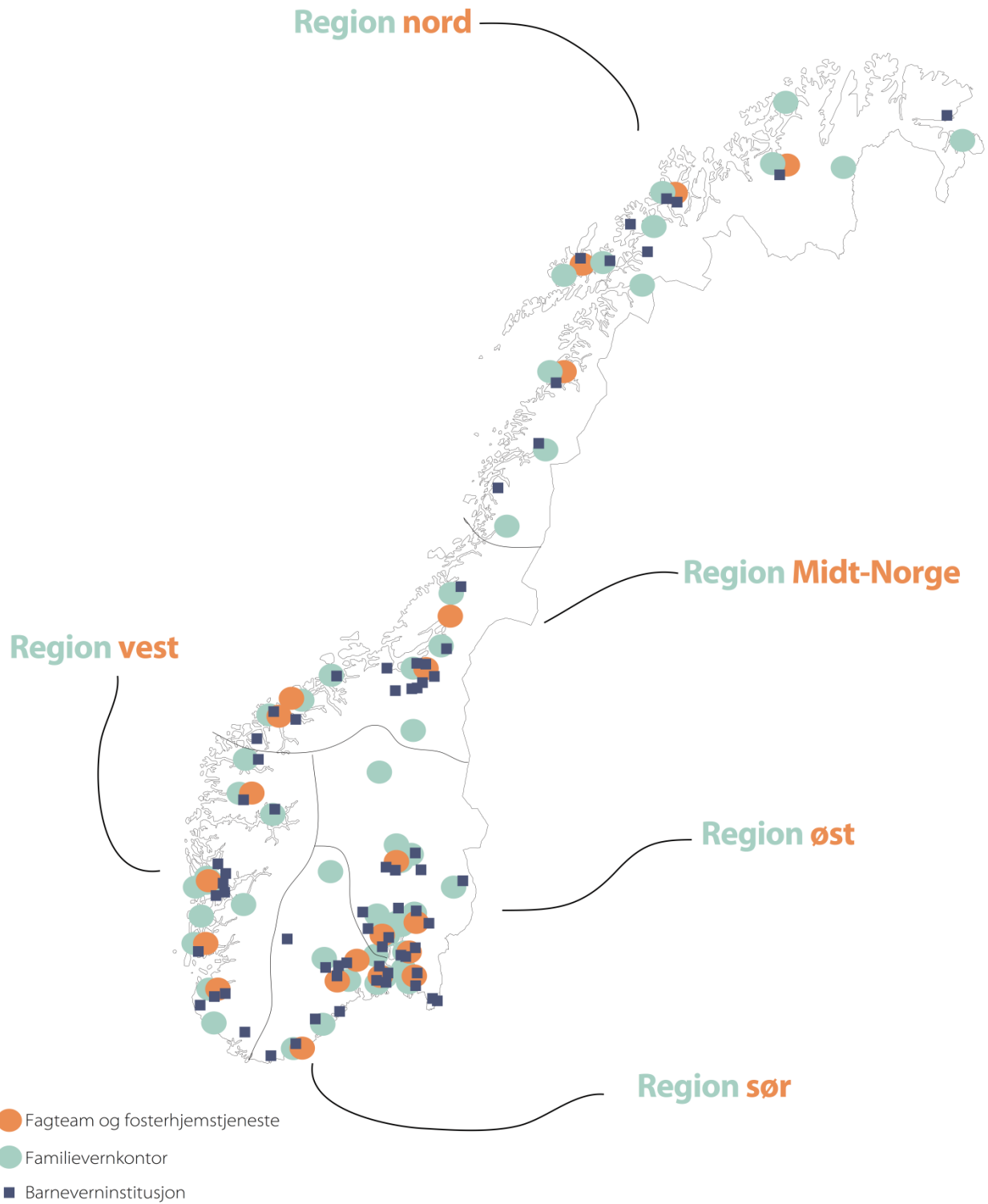
24 team for multisystemisk terapi (MST)

7 omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere

117 Parent Management Training-terapeuter (PMTO)

71 barneverninstitusjoner - 37 avtaler med private og 26 avtaler med ideelle

Statlig finansiert barnevern	Antall barn pr. 31.12.11	Adopsjon	Antall i 2011
Hjelpetiltak i hjemmet	984	Søknad om utenlandsadopsjon	415
Fosterhjemsbaserte	1 102	Søknad om stebarnsadopsjon	197
Institusjon	1 060	<i>herav fra surrogatmor</i>	18
Total	3 146	<i>herav fra likekjønnet søker</i>	45
		Søknad om fosterbarnadopsjon	25
Familievern	Antall i 2011		
Behandlede saker	24 537		
Meklinger	15 993		

Tjenester av riktig kvalitet

Bufetat skal tilby tjenester av riktig kvalitet til barn, ungdom og familier i Norge. Det betyr at alle barn, unge og familier i hele landet skal ha et tilbud som er tilgjengelig og uavhengig av bosted. Tjenestene skal være virkningsfulle, preget av kontinuitet og samordning. En forutsetning for god kvalitet i tjenestene er at brukerne våre opplever de som trygge og sikre.

Vi ser en stadig økning av antall barn som får et tilbud fra barnevernet og at etter-spørsele etter familievernets tjenester øker. 49 800 barn og unge mottok tjenester fra barnevernet i 2010. Dette er en økning fra 36 010 barn og unge i 2003. Ifølge Statistisk Sentralbyrå var det nær 3 300 flere barn som mottok tiltak i løpet av 2010 sammenlignet med året før. Dette er den største veksten i barn med tiltak siden den nye barnevernloven kom i 1993. For familievernet er det en aktivitetsvekst på 10 prosent i antall meklinger og 4 prosent i antallet behandlingssaker.

Innhold i tjenester, dekningsgrad og kostnadsnivå varierer innad og mellom regionene i etaten. Kvaliteten i tilbudet er ulik, og vår gjennomføringskraft varierer – tilbudet er dermed ikke alltid tilpasset det kommunale barnevernet og kommunenes forventninger.

Det er også potensial for kostnads-effektivisering slik at frigjorte ressurser kan brukes til omstilling og utvikling av tilbudet slik at det blir likeverdig på tvers av geografi og barnas behov. Utvikling og omstilling er nødvendig.

Etatens utviklingsarbeid er systematisert i rammen av et kvalitetsutviklingsprogram. I 2011 har vi gjennom intern og ekstern dialog pekt ut en felles retning for hele Bufetats tjenestetilbud som skal være styrende for etatens arbeid i 2012 og på lengre sikt. Etaten har gjennom 2011 hatt en bred dialog med kommuner, brukere og forskere for å få en felles plattform på hva som skal være innholdet og innretningen på det statlige tilbudet. Arbeidet vil bidra til at etaten får mer likeverdige tjenester i tråd med systematiske tilbakemeldinger fra forskere, brukerundersøkelser og kommuneundersøkelser. Etaten vil med dette bli mer forutsigbar i samhandlingen med kommuner og andre samarbeidspartnere. Samtidig er det viktig å peke på at enkeltkommuners- eller saksbehandleres vurderinger kan måtte vektlegges mindre, dersom dokumentert kunnskap viser en annen måte å utvikle Bufetats tilbud på.

Evaluering av det statlige barnevernet

Det statlige barnevernet er i 2011 evaluert i fire uavhengige forskningsrapporter. BLD har varslet en gjennomgang av organiseringen av barnevernet, og evalueringene vil danne grunnlag for en slik gjennomgang. Bufetat vil bruke innholdet i rapportene i arbeidet med å utvikle tjenestetilbudet.

Rapportene peker på at mye er oppnådd med etableringen av Bufetat, og på mange områder har det vært en positiv utvikling. Rapportene evaluerer ulike sider ved barnevernreformen. Under refereres noen av funnene som er særlig viktige for kvalitetsutviklingen. For en fullstendig framstilling viser vi til rapportene.

Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) konkluderer med at det har skjedd en vridning fra bruk av institusjoner til fosterhjem og bruk av spesialiserte foreldrestøttende tiltak i hjemmet. En slik vridning har vært et mål for styringen av barnevernet. Vi ønsker at flest mulig får anledning til oppvekst i en familiestruktur med mulighet til utvikling av gode relasjoner.

Fagteamene - for mange roller

Fagteamene skal gi råd, veiledning og bistand etter forespørsel fra kommunal barneverntjeneste. Fagteamene skal sørge for et målrettet og forpliktende samarbeid med kommunal barneverntjeneste, bidra til riktig tiltaksvalg, formidle tiltak og sikre framdrift i oppfølgingen av det enkelte barn.

NIBR viser til at mange kommuner uttrykker en misnøye med Bufetat. Kommunenes misnøye med Bufetat er primært rammebetingelser fagteamene er underlagt, og ikke selve fagteamene, skriver NIBR. Fagteamene har for mange roller: De skal faglig veilede kommunene, tilby gode tiltak, forvalte økonomiske verdier – og samtidig promotere regjeringens barnevernpolitikk. Problemer i relasjonen mellom Bufetat og det kommunale barnevernet kan skyldes at disse rollene oppleves som uryddige. Fagteamenes faglige vurderinger kan i noen tilfeller oppfattes av kommunene for å være influert av økonomiske og politiske hensyn. Dette kan undergrave deres troverdighet som veileder og støttespiller, skriver NIBR.

Kvalitetsutviklingsprogrammet bør fortsette

Deloitte evaluerer den faglige og økonomiske styringen av barnevernet og konkluderer med at Bufetat har utviklet seg betydelig, og i økende grad oppnår faglige og økonomiske mål for reformen. Kvalitets- og godkjenningssystemet har gitt en bedre kvalitet og et mer likeverdig tilbud på tvers av landet, men målet om ett statlig barnevern med enhetlig innhold og styringskultur er ikke er nådd. Deloitte mener etatens kvalitetsutviklingsprogram vil imøtekomme flere av de utfordringene som fortsatt er til stede.

Styrket kvalitet i institusjonene

PWC evaluerer ansvars- og oppgavefordelingen mellom det statlige og det kommunale barnevernet og påpeker at opprettelsen av Bufetat har bidratt til fagliggjøring av barnevernet og at kvalitetsregimet for barnevernsinstitusjoner er betydelig styrket.

Rapporten peker på at det er behov for å foreta ytterligere tydeliggjøringer av oppgavefordeling mellom kommune og stat. Samtidig peker PWC på behovet for å se

på sammenhengen mellom ansvar og finansiering av de statlige tilbudene.

Flere barn i fosterhjem

NOVA/Fafo har evaluert institusjonstilbudet. Målet om tiltaksvidning fra institusjon til økt bruk av fosterhjem er nådd. De stiller spørsmål ved om tiltaksvidningen har gått for langt, og mener at ustabiliteten i omsorgsplasseringer både i institusjoner og fosterhjem bør sees på.

På rett vei

Bufdirs inntrykk er at evalueringene viser at utviklingen er på riktig vei, men at viktige mål ikke er nådd: Det må til en tydeligere differensiering og spesialisering i statlig barnevernet for å ivareta barns ulike behov. Dette arbeidet er etaten nå i gang med. Basert på den systematiske gjennomgangen i 2011 er etatens samlede tilbud beskrevet i en tjenestemodell og vi utvikler felles faglige standarder og et likere tjenestetilbud i regionene.

For å sikre mer effektiv drift, færre beslutningslinjer og bedre faglig oppfølging skal Bufetats regioner organiseres enhetlig. Administrative funksjoner gjennomgås for å se på ytterligere forenklinger. Bufdir vil bruke kunnskapen som evalueringsrapportene gir i det videre arbeidet med kvalitetsutvikling i etaten.

Kjøp av barneverntjenester

Den overordnede føringen om at statlig barnevern skal redusere bruken av institusjoner til fordel for fosterhjem og spesialiserte foreldrestøttende tiltak i hjemmet, har totalt sett gitt overkapasitet i institusjonstilbudet. Antall oppholdsdager er redusert med nesten 5 prosent i både statlige og private barnevernsinstitusjoner fra 2010 til 2011. Om lag halvparten av alle oppholdsdøgn i barneverninstitusjoner er i regi av private tilbydere.

Ulike tilbydere - likeverdige kvalitet

Bufetat legger til grunn at kvaliteten i institusjonstilbudet skal være likeverdig, uavhengig av om tiltakene driftes statlig eller privat. Foruten godkjenningsordningen er anskaffelser og kontraktsoppfølging viktige virkemidler for å sikre kvalitet i tjenestene, at det private tjenestetilbudet blir utviklet i tråd med ny, differensiert tjenestemodell og at faglige standarder blir fulgt.

Derfor vil Bufdir fortsatt arbeide for at mest mulig av behovet for kjøp av plasser er dekket gjennom overordnede avtaler som inngås gjennom en grundig og profesjonell anskaffelsesprosess. Dersom disse avtalene av helt spesielle årsaker ikke skulle dekke et enkelt barns behov, er slike kjøp ikke kunngjøringspliktige. Dette framgår også av

Klagenemda for offentlige anskaffers avgjørelser i 2011, med bakgrunn i en klage fra Næringslivets Hovedorganisasjon. Avgjørelsen inneholder flere prinsipielle vurderinger og konklusjoner som har betydning for hvordan myndighetene forholder seg til private barneverninstitusjoner.

Samarbeidet med ideelle organisasjoner

I anskaffelsen av barneverntjenester fra private tilbydere skal Bufetat prioritere ideelle aktører. Et godt samarbeid med de ideelle organisasjonene er derfor viktig for å gi et godt og robust tilbud til de som trenger det.

Tradisjonelt har de ideelle organisasjonene tilbudt omsorgsplasser for barn og unge med et stort behov for hjelp og støtte, i tillegg til kollektivene som tilbyr plasser til ungdom med alvorlige rusproblemer. Måltrettet arbeid med å gi flere barn og unge et tilbud i eget hjem eller i fosterhjem har ført til en nedgang i behovet, spesielt for omsorgsplasser i institusjon. Dette har medført usikkerhet for de ideelle organisasjonene som tilbyr slike plasser til Bufetat. I 2011 gjennomførte Bufetat en anskaffelse med sikte på å utnytte de ideelle organisasjonenes kapasitet på dette området. Vi har inngått avtaler med i alt 13 ideelle organisasjoner både om rekruttering av fosterhjem og om mer helhetlige tjenester som alternativ til institusjonsplasser, eller i forbindelse med utfasing fra institusjon.

Barn og familiers behov skal være styrende for Bufetat

Bufetats tjenester er beskrevet i en felles tjenestemodell. Tjenestemodellen legger til grunn de krav som finnes til etaten gjennom regelverk og politiske føringer. Det har i tillegg vært behov for en konkretisering av det faglige innholdet og hvilke prinsipper som skal være førende for organisering og styring. Tjenestemodellen omfatter prinsipper for kvalitet i tilbudet, en beskrivelse av hvilket tilbud etaten skal tilby, som skal være felles på tvers av geografi, grad av spesialisering og differensiering av tjenestene.

Tjenestemodellen inneholder også premisser for hvordan faglig ledelse og styring skal utøves i etaten. Med bakgrunn i dette er vi i gang med omstilling til en likere organisering av regionene som skal understøtte bedre kvalitet og større likeverdighet i tilbudet.

Prinsipper for kvalitet i Bufetats tjenestetilbud er etiske og faglige føringer for utøvelsen av våre tjenester. De relateres tett opp mot de seks dimensjonene i Bufetats kvalitetsbegrep.

Barns og familiers behov skal være styrende for innhold og organisering av tjenestetilbudet

- **Bufetats tjenester skal være virkningsfulle**
- **Bufetats tjenester skal være trygge og sikre**
- **Bufetat skal involvere brukerne og gi dem innflytelse**
- **Bufetats tjenester skal være samordnet og preget av kontinuitet**
- **Bufetat skal utnytte ressursene på en god måte**
- **Bufetats tjenester skal være tilgjengelig og rettferdig fordelt**

Å gi den enkelte bruker større innflytelse

Bufetat har mange samarbeidspartnere. Vi er opptatt av at våre tjenester er komplementære til andre offentlige tjenester og at vi blir opplevd som konstruktive og løsningsorienterte. Samtidig er det først og fremst barn og familier som er brukere i tjenestesammenheng og må stå i sentrum for tjenesteutviklingen. Derfor arbeider Bufetat for å systematisere kunnskap om brukeropplevelser både på systemnivå og individnivå.

Bufetat startet i 2011 arbeidet med å utvikle en samlet brukerstrategi for etaten, og dette vil fortsette i 2012. Brukererfaringer trekkes inn i utviklingen av tjenestetilbudet ved å invitere til seminarer for å få konkrete synspunkter, gjennomføre brukerundersøkelser og bruke ulike metoder for innhentning av brukersynspunkter når tilbudet utvikles.

Brukerundersøkelse

Resultatene fra etatens brukerundersøkelse for barn og unge i statlige barnevernstiltak

viser bl.a. at to tredjedeler av barn og unge på institusjon opplever at de har det bra og er trygge. I fosterhjem er andelen nærmere 90 prosent. Felles er at jenter opplever mindre grad av trygghet enn gutter både i institusjon og fosterhjem. At ikke alle barn og unge opplever at de ikke er trygge i våre tjenester, viser at det behov for å sikre god kvalitet og kompetanse i statlige og private barneverntiltak.

Familievernet

I 2011 gjennomførte familieverntjenesten en brukertilfredshetsundersøkelse. Et førsteinntrykk viser at tjenesten som helhet har meget fornøyde brukere, både med hensyn til familievernets kvalitet og tilgjengelighet. Funnene vil bli tilbakeført til det enkelte kontor med sikte på å gjøre tjenesten enda bedre og mer tilgjengelig.

Familievernkontorene tar i økende grad i bruk Klient- og resultatstyrt praksis (KOR), et verktøy for brukermedvirkning på individnivå i det daglige kliniske arbeidet.

Hva lurer unge på om barnevernet?

www.ung.no/oss/barnevern

Differensierte barneverntjenester

Etatens undersøkelser om samarbeidet mellom kommunene og Bufetat viser at det er et forbedringsområde å utvikle tilstrekkelig differensierte tilbud for å møte de faktisk opplevde behovene. For å sikre god kvalitet og riktig kompetanse i tilbudet til det enkelte barn, skal tjenestetilbudet i det statlige barnevernet spesialiseres og differensieres. På denne måten vil brukerne få et riktigere tilbud tilpasset sine behov. Rapporten «Kvalitet i barneverninstitusjoner» har utgjort et viktig faglig utgangspunkt i utviklingen av ny tjenestemodell. I løpet av våren 2011 ble det gjennomført omfattende datainnsamlings- og dialogarbeid med egne ansatte, tillitsvalgte, kommuner, barn i våre tiltak, forskere og andre interessenter. Differensieringen vil også hindre negativ påvirkning mellom f.eks. ungdom med forskjellige utfordringer. Eksempelvis bør ungdom med rusproblemer ikke plasseres på samme institusjon

som ungdom med store sosioemosjonelle problemer. Bufetats institusjonstilbud, som omfatter både egne institusjoner og kjøp av private plasser, skal differensieres etter følgende kategorier:

- **Ungdom med rusproblemer**
- **Ungdom med alvorlig atferdsproblematikk med høy risiko for fortsatt negativ utvikling**
- **Ungdom med atferdsproblematikk med lav risiko for fortsatt negativ utvikling**
- **Akutt**
- **Omsorgsplasser for ungdom**
- **Omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere**

Rettferdsvederlag – flere saker fra nyere tid

2011 mottok Bufdir 410 nye søknader om rettferdsvederlag. Stadig flere søknader om rettferdsvederlag hvor kritikk reises mot barnevernet, omhandler forhold langt ut på 2000-tallet.

Der søknadene omhandler forhold som ligger innenfor BLDs ansvarsområde, forbereder Bufdir søknader og kommer med anbefalinger etter anmodninger fra statens sivilrettsforvaltning.

I de ordinære rettferdsvederlagssakene er dette de vanligste påstandene:

- **Manglende eller for sen inngripen fra barnevernet**
- **Manglende/mangelfull oppfølging fra barnevernet**
- **Manglende ettervern**

Innføringen av tvangsprotokollene og fylkesmannens tilsynsrapporter er en viktig hjelp for oss til å kunne vurdere hendelser i institusjoner. De økte kravene til skriftlighet og etterrettelighet har gjort det enklere å vurdere hvorvidt barnevernet har begått feil, da tidligere tiders barnevernssaker ofte var mangelfullt dokumentert. I de fleste saker av nyere dato opplever vi at barnevernssaker består av store mengder dokumentasjon.

Det er en nedgang i saker etter St.meld. 24 (2004-2005):

**«Erstatnings-
ordninger for barn
i barneheimar og
spesialskular for
barn med
åtferdsvanskar»**

Utvikling på adopsjonsfeltet

De siste fem årene har ventetiden på adopsjon av barn fra flere av landene vi samarbeider med gått markant opp. Grunnen er at mange land i større grad ivaretar barna selv og har færre barn som er aktuelle for utenlandsadopsjon. Antallet i Norge som ønsker utenlandsadopsjon fortsetter å øke. I 2004 kom det over 700 adoptivbarn fra utlandet til Norge. I 2011 var antall utenlandsadopterte 304. Ventetiden har særlig økt i Kina, fra litt over fire og et halvt år til nesten fem og et halvt år i løpet av 2011.

Mens antall barn som kommer til Norge har gått ned fra 2010 til 2011, har andelen barn med spesielle behov økt fra nesten 20 til 25 prosent i samme periode. Fra land som f.eks. Brasil, Chile og Ungarn har nesten alle barn som blir adoptert til Norge spesielle behov. Dette gjelder bl.a. søskengrupper, barn over fem år, barn med alvorlige diagnoser, kroniske lidelser, barn med funksjonsnedsettelse, for tidlig fødte barn og barn som har vært utsatt for alvorlig og langvarig omsorgssvikt. Utviklingen bekrefter behovet for bedre og grundigere utredninger av adoptivøskere.

Lengre ventetid har medført ønske om flere land for samarbeid om adopsjon. I 2011 ble det gitt formidlingstillatelse på ett nytt land, Kenya. De siste årene er det også gitt formidlingstillatelse på Madagaskar og Mali. Selv med tre nye land er tendensen at antallet utenlandsadopsjoner fortsetter å gå ned. Fra land som Nepal og Guatemala er det for tiden ingen utenlandsadopsjoner. På Filippinene er det nå bare åpning for familier som har adoptert barn fra dette landet tidligere. Den lange ventetiden i Kina gjør at så godt som ingen søker om forhåndssamtykke til adopsjon av barn derfra. I tillegg har både Kina og India innført regler som antakelig vil påvirke søkerantallet ytterligere.

2011 har også vært preget av arbeidet med å få på plass hensiktsmessige rutiner for behandling av søknader om stebarnsadopsjon i tilfeller hvor barnet er født ved hjelp av surrogatmor. Selv om rutineene er på plass, er dette saker som i mange tilfeller vil vise seg å være både kompliserte og tidkrevende.

Surrogati er et relativt nytt felt som vil kreve grundige faglige diskusjoner og utvikling av regelverk framover.

Antall søknader om forhåndssamtykke til adopsjon fra utlandet har økt fra 2010 til 2011

Likestilling og ikke-diskriminering

Bufdir skal prioritere arbeid med å fremme likestilling og ikke-diskriminering med særlig vekt på hensynet til personer med nedsatt funksjonsevne og lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (lhbt-personer). Et overordnet og langsiktig mål er at Bufdir skal oppleves om en kompetent rådgiver for hele likestillings- og diskrimineringsfeltet.

Nasjonalt kunnskapssenter for seksuell orientering og kjønnsidentitet

I 2011 har Bufdir etablert LHBT-senteret – nasjonalt kunnskapssenter for seksuell orientering og kjønnsidentitet. Dette er nybrottsarbeid: Senteret er et av de første i sitt slag på verdensbasis. Det skal bli knutepunkt for utvikling av ny kunnskap, formidling og erfaringsutveksling om lhbt og et slagkraftig fagmiljø til nytte for andre statlige sektorer, kommuner og lhbt-organisasjoner. Majoriteten av befolkningen har positive holdninger til lhbt-personer, selv om negative holdninger fortsatt er en utfordring.

Dette kan i enkelte tilfeller føre til hatvold, som lhbt-organisasjonene ser som et økende

problem. Nyere forskning antyder at majoriteten av lesbiske og homofile har det bra når vi ser på vanlige levekårsvariabler, mens et mindretall har store levekårsutfordringer, bl.a. knyttet til selvmordsatferd blant unge, livsstilssykdommer og psykisk helse. Bifile og transpersoners livssituasjon har vi mindre kunnskap om, imidlertid har transpersoner og andre med kjønnsidentitetsutfordringer blitt mer synlige i mediene og organisasjonslivet det siste året.

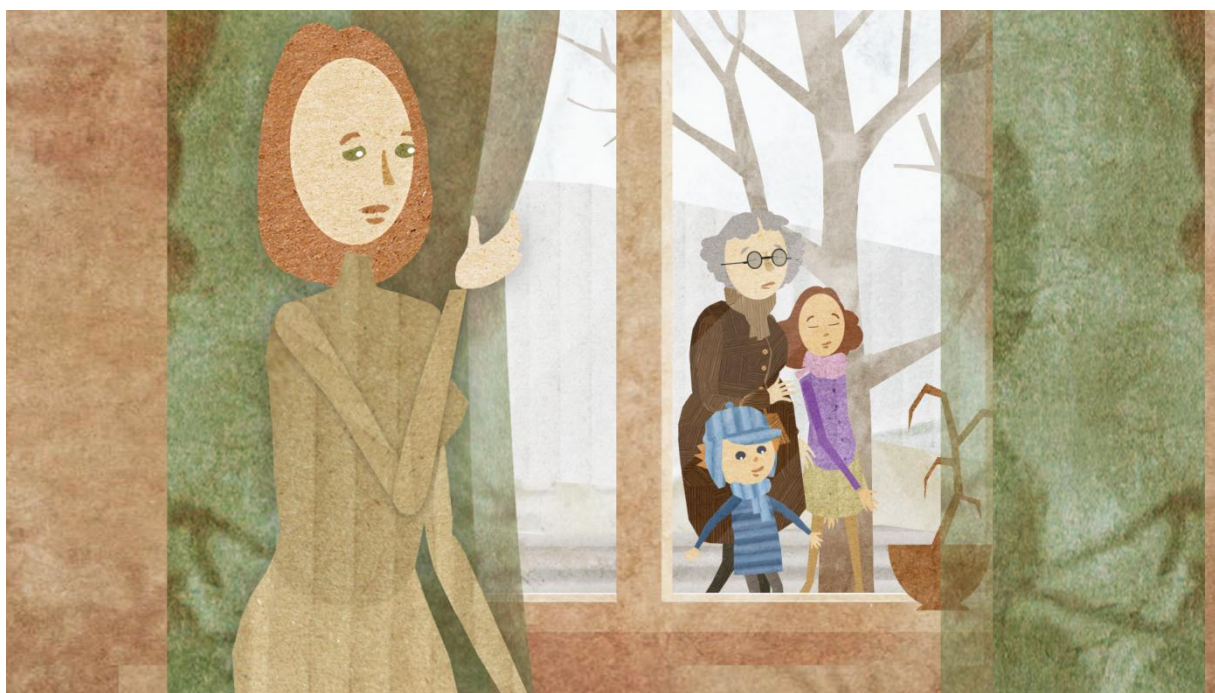
Personer med nedsatt funksjonsevne

I Norge, som i de fleste vestlige land, anslås antall personer med nedsatt funksjonsevne til ca. 15 prosent av befolkningen. Statistikken er usikker, noe som bl.a. skyldes manglende enighet om klare definisjoner. Kunnskapen om

Bufdir har sekretariatsansvar for Statens råd for likestilling av funksjonshemmede

Levekårene og livssituasjonen til personer som lever med nedsatt funksjonsevne er ikke god nok, og vi mangler gode rapporteringsverktøy og tidsseriedata for å kunne følge utviklingen over tid. Det er iverksatt en rekke aktiviteter, prosjekter og tiltak som vil fremme deltakelse og likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne. Gjennom arbeidet med et såkalt «inkluderingsbarometer» vil vi i framtiden få mulighet til å dokumentere og følge med på levekårs- og livssituasjonen til personer med nedsatt funksjonsevne. I tett samarbeid med andre aktører jobber

Deltasenteret for at Norge skal bli et universelt utformet samfunn i 2025. Ny plan- og bygningslovgivning og ny likestillings- og diskrimineringslovgivning gir effekt for planlegging og nybygging.

Familier som opplever konflikter og kriser

Mange foreldre opplever at foreldrerollen kan være utfordrende. Noen familier ønsker derfor råd ved kriser eller konflikter i familien. Bufetat tilbyr ulike program for å styrke foreldrenes kompetanse og mestringsevne.

Familievernkontorene i Bufetat er et lavterskeltilbud som gir tilbud om behandling og rådgivning der det foreligger vansker, konflikter eller kriser i familien. Familievernet skal også foreta meklinger etter ekteskapsloven og barneloven.

Departementet har i 2011 bedt familievernet om å prioritere arbeid med barn som lever i familier med høyt konfliktnivå.

I 2011 har det vært en økning både i nye behandlingssaker og meklingsaker. Mest markant er økningen i mekling, på over 7 prosent fra 2010. Utviklingen bærer preg av at flere av de som kontakter familievernet har problemer som er mer alvorlige og komplekse enn tidligere. Årsaken er sammensatt. Vold, rus og psykiatri preger over 10 prosent av henvendelsene.

Vi har i dag ikke full oversikt over hvordan barns mestring og psykiske helse blir påvirket av å leve i familier med små og store konflikter – som under samlivsbrudd. For å få bedre

kunnskap om dette temaet har direktoratet bestilt en kunnskapsoppsummering fra Folkehelseinstituttet. Rapporten blir ferdig i 2012.

Hvert år opplever 25 000 barn samlivsbrudd på nært hold. Nesten 30 prosent av henvendelsene til familievernet gjelder ønske om å bedre samarbeidet om barn med tidligere partner. Målet med mekling og rådgivning er å begrense konfliktnivået for å bedre foreldrenes mestring og ikke minst for å gi barna bedre oppvekstvilkår.

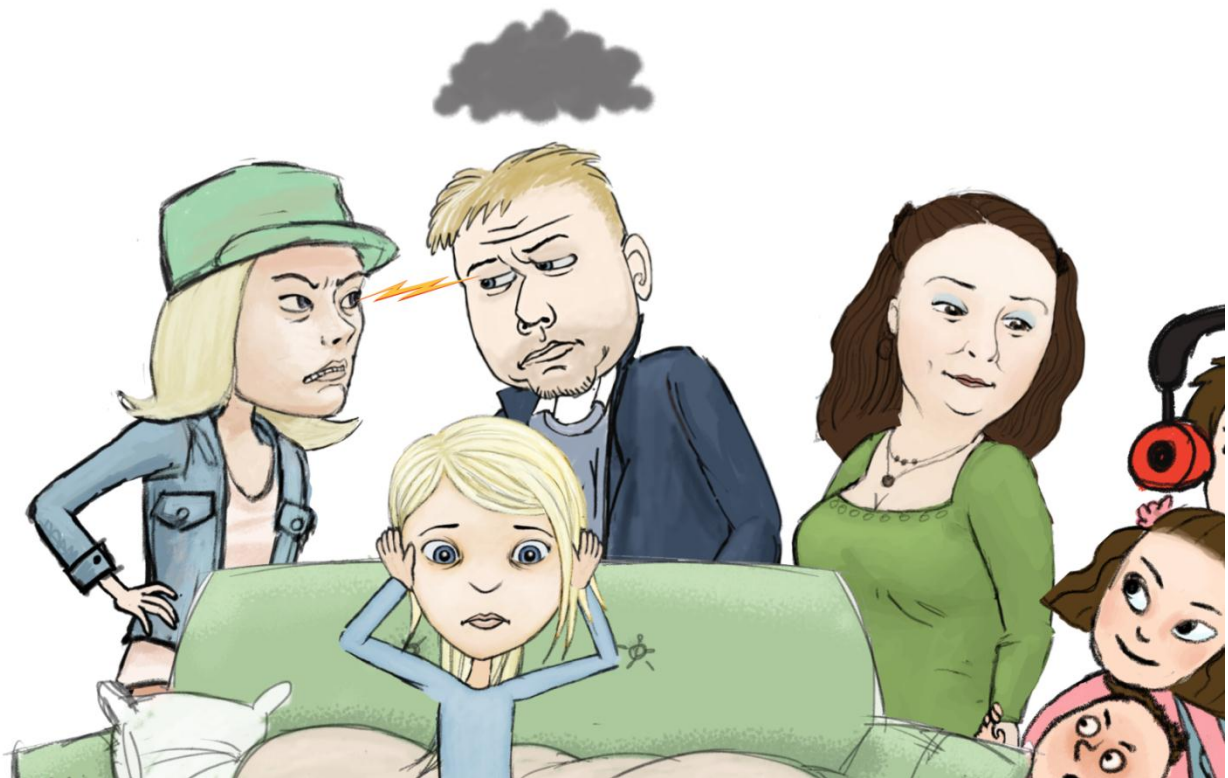
Meklinger etter barneloven, der én part ønsker å gå til retten, har hatt høy prioritet i 2011. Formålet med meklingen er at foreldrene kommer fram til en konkret avtale. Avtalen skal bidra til å dempe konflikten etter et samlivsbrudd slik at barn vernes mot unødige konflikter hos foreldrene.

Meklingsordningen er evaluert av SINTEF. Resultatene viser at 22 prosent oppnår en avtale gjennom obligatorisk mekling som varer i én time. Halvparten av foreldrene samarbeider bra etter åtte måneder. Dette reiser flere spørsmål om ordningen. Bl.a. er foreldre som er uenige om samvær og/eller barnets faste bostedsadresse en utfordring. SINTEF-rapporten påpeker at det er problematisk med delt bosted er at det ofte

blir etablert en rettighetstenkning mellom foreldrene som veier tyngre enn barnets beste.

Rapportene «Tiltak for å redusere antall barnelovssaker for domstolene» fra mars 2011 kom med en rekke anbefalinger som familievernnet har fulgt opp. Departementet har, gjennom et forprosjekt, kartlagt alle utviklingsprosjekter for å redusere antall

barnelovssaker for domstolene. Basert på ny kunnskap og «beste praksis» legger dette grunnlaget for familievernets videre utviklingsarbeid for at foreldrene skal komme fram til gode avtaler under mekling.

***Hvert år opplever 25 000 barn
samlivsbrudd på nært hold***

Vold i nære relasjoner

Bufetat skal bidra til at personer som er utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner får et godt hjelpetilbud. Bufdir har i oppgave å bidra til et godt samarbeid mellom ulike tiltak og tjenester.

Vold og overgrep er en problemstilling også i etatens egne tjenester. I familievernet er vold en del av problemet i omtrent 10 prosent av sakene, og det er også grunn til å tro at vold relativt ofte utgjør en del av saksgrunnlaget ved plassering i statlige barnevernstiltak. I Bufetat har barnevernet og familievernet gjennomført flere kompetansehevingstiltak i 2011, og vi har fått utviklet et kompetansehevingsprogram om traumebevisst omsorg i barnevernet, «HandleKraft».

Bufdir har gitt innspill til den nye handlingsplanen mot vold i nære relasjoner og vi har argumentert der for at behandlingstilbudet for barn og unge blir gjennomgått og at dette også skal inkludere tilbudet til voldsutøvende barn og unge. Vi har også argumentert for at det er viktig at innsatsen for å avdekke vold mot barn styrkes og at et eventuelt initiativ til å utvikle kartleggingsmetoder for å avdekke og snakke om vold, og tiltak for å sikre barn, også bør gjelde barnevernet.

Krisesenterstatistikken for 2010 viser at 2 075 personer overnattet på et krisesenter.

Disse hadde til sammen 2 527 opphold hvor de overnattet minst ett døgn på senteret. Det har vært en økning i antall beboere og opphold de siste årene. Om lag halvparten av beboerne har med seg barn ved første opphold. I 2010 var det 1 994 barn som hadde opphold på et krisesenter. Mange barn er i alderen 0 til 5 år, og det er flere kvinner med innvandrerbakgrunn som har med seg barn enn kvinner uten innvandrerbakgrunn. Statistikken for 2011 vil være sammenstilt i juni måned 2012. Krisesenterloven fra 2010 har medført en endret situasjon i form av at tilbudet nå skal gjelde flere målgrupper, ny organisering og endrede økonomiske rammebetingelser. Bufdir vil iverksette en evaluering av kommunenes implementering av krisesenterloven for å skaffe kunnskap om hvilke konsekvenser loven har hatt.

Æresrelatert vold

Bufdir har i nært samarbeid med aktuelle kommuner etablert et nasjonalt botilbud for personer som står i fare for eller er utsatt for tvangsekteskap. Mot slutten av 2011 var 26 plasser (leiligheter/bokollektiv) tilgjengelig. Bufdirs representant i kompetanseteamet er ansvarlig for koordinering av boliger og tildeling av plass. I 2011 tildelte kompetanseteamet plass til 34 unge personer.

Bufdir deltar i Kompetanseteamet mot tvangsekteskap. Fra oppstarten i 2004 har pågangen økt og fram til 2011 har teamet håndtert i underkant av 1 500 saker om tvangsekteskap og andre former for æresrelatert vold. I 2011 mottok

Kompetanseteamet mot tvangsekteskap 296 nye saker.

Fra 2012 har kompetanseteamet også ansvar for kjønnslemlestelse.

***I desember lanserte vi fosterhjems kampanjen
«Det er aldri for sent å hjelpe noen på rett vei»***

[Se filmen på fosterhjem.no](http://fosterhjem.no)

II

Overordnede mål for Bufetat

Her omtales først kort de viktigste resultatene og utviklingstrekkene i 2011 for de overordnede målene og satsingene for Bufetat. Deretter følger rapportering på hvert hovedmål, delmål, styringsparametere og oppdrag.

1. Barne- og ungdomsvern

Barn og unge som omfattes av barnevernloven skal gis omsorg og vern slik at de mestrer sine liv og utvikler sine evner.

Flere barn har fått tilbud fra det statlige barnevernet sammenlignet med tidligere år. Det var 5 prosent flere barn i det statlige barnevernet pr. 31. desember 2011 enn i samme periode i 2010. Når vi inkluderer forsterkede kommunale fosterhjem blir veksten 10 prosent.

Mye av utviklingsarbeidet på barnevernfeltet har i 2011 vært knyttet opp mot etatens kvalitetsutviklingsprogram, som er igangsatt for å sikre et mer likeverdig tilbud. En bred og åpen prosess rundt beslutningsgrunnlaget for ny tjenestemodell og målgruppedifferensieringen har vært sentral i 2011.

2. Familievern

Familievernet skal være et naturlig sted å henvende seg om man opplever samlivsproblemer og foreldremeklingen skal oppfattes som meningsfull. Tilbudene skal ha lavterskelkarakter og ha god faglig kvalitet.

Tendensen med en økende etterspørsel etter familievernets tjenester fortsetter, som i foregående år. Det har vært en økning både i nye behandlingssaker og meklingssaker i familievernet i 2011. Mest markant er økningen i mekling – i tråd med kravet om å prioritere meklinger.

Arbeidet i familievernnet i 2011 har særlig vært rettet mot saker der barn er involvert. Tjenesten har styrket den metodiske kompetansen i håndtering av høykonfliktsaker.

Som et ledd i å tilpasse familievernnet til behovene i samfunnet, vektlegger direktoratet tjenesteutvikling, kvalitet og likeverd i familievernnet. Med basis i foreliggende føringer, styrende dokumenter og de viktigste utviklingstendenser i samfunnet av betydning for familievernets tjenester, har etaten i 2011 arbeidet for å få felles forståelse av familievernets plass i etatens tjenesteapparat, hvilke tjenester som skal inngå i tilbudet og hvordan samarbeid med tilgrensende tjenester i kommunene skal utvikles.

Arbeidet med å implementere brukermedvirkning i form av klient- og resultatstyrt terapi (KOR) fortsetter. Alle familievernkontor skal bruke KOR i løpet av 2013.

3. Likestilling og antidiskriminering

Relevante brukergrupper, herunder personer med nedsatt funksjonsevne, skal oppleve Bufetat som en fagetat på likestillings- og ikke-diskrimineringsfeltet.

Bufdir arbeider for å bli et fagorgan på likestillings- og ikke-diskrimineringsfeltet. Bufdir har startet en prosess for å videreutvikle og sikre et godt likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeid. Dette gjelder både Bufetat som arbeidsgiver og innenfor arbeidet som nå blir gjort regionene. Kunnskaps- og kompetanseheving for barnevernet og familievernnet er startet opp. På bakgrunn av Rökkansenterets rapport, «En kartlegging av familievernets og barneverntjenestens tjenestetilbud til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner», ble det i 2011 arrangert et seminar for ansatte. Seminaret satte søkelys på likeverdige tjenester rettet mot seksuell orientering og kjønnsidentitet/-uttrykk. Temaet blir tatt opp på etablerte møteplasser i etaten, f.eks. på fjorårets Bufdirseminar, og på et internt seminar for hele direktoratet.

4. Adopsjon

Bufetat skal sikre at barns interesser ved innenlands- og utenlandsadopsjon bli ivaretatt og sørge for enhetlig praksis i behandlingen av adopsjonssakene.

For å sikre barns interesser ved innenlands- og utenlandsadopsjon og lik praksis i tilnærmet like saker, har Bufetat aktivt brukt erfaringsregisteret. Bufdir har utarbeidet nye skjemaer og

retningslinjer for innhenting av uttalelse fra rådgivende leger og psykologer i adopsjonssaker. Dette vil både bidra til å sikre likebehandling og enhetlig praksis, og kvalitetssikre grunnlaget for vurdering av søkerens helse.

Avslagsprosenten mellom regionene ved søknad om forhåndssamtykke til adopsjon har jevnet seg ut. Variasjonen er betydelig mindre enn i de tre forutgående årene, dette og andre sider ved saksbehandlingen vil bli fulgt opp videre for å sikre at praksis på tvers av regionene blir så lik som mulig. Direktoratet vil peke på at det er en utfordring når antallet saker er få (utenlandsadopsjoner) og nye typer saker, knyttet til f.eks. surrogati, er få. Vi viser for øvrig til vårt forslag i høringsuttalelsen til NOU 2009: «21 Adopsjon til barnets beste» om å samle førsteintansansvaret på ett regionkontor.

5. Vold og overgrep i nære relasjoner

Bufetat skal bidra til at personer som er utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner får et godt hjelpetilbud. Samarbeidet mellom ulike tiltak og tjenester skal være godt.

For å bidra til god kompetanse ved krisesentertilbudene har Bufdir gitt Regionalt ressurscenter om vold og traumatisk stress (RVTS) – Øst i oppdrag å videreutvikle et kompetanseutviklingsprogram i samarbeid med øvrige regionale ressurscentre.

Bufdir har også forvaltet tilskuddsordningen for drift av landets incest- og voldtektssentre, og en ekstrabevilgning på 15 millioner til krisesentertilbud i 2011.

Bufdir har fått i oppdrag å videreføre den landsdekkende statistikken om aktiviteten ved krisesentertilbudene i 2011, som publiseres årlig. Statistikkrapporten for aktiviteten ved tilbudene i 2010 ble publisert 2011.

Bufdir har vært en viktig bidragsyter i arbeidet med utforming og videreføring av regjeringens handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i 2011.

Rapportering hovedmål, delmål og oppdrag

1. Et Barne- og ungdomsvern som baserer omsorg og tilrettelegging på kunnskapsbaserte og differensierte barneverntiltak av god kvalitet

Aktivitet

Antall barn i det statlige barnevernet pr. 31. desember 2011 har økt med 5 prosent fra samme periode i fjor, fra 2 994 til 3 146. Inkluderer vi forsterkede kommunale fosterhjem blir veksten 10 prosent. Veksten vises både i antall barn og i antall oppholdsdager. Økningen av barn i tiltakene skyldes større aktivitet i og flere søknader fra det kommunale barnevernet. Stor aktivitetsvekst gir utfordringer for etatens måloppnåelse på kravet om budsjettbalanse.

Aktivitet telles fra 2011 på en noe annerledes måte enn før. Bakgrunnen for tidsseriebruddet er at vi i løpet av 2011 har forbedret metoden for å telle antall barn, tiltak og hvor lenge barna er i tiltak. Noen tiltak finansieres over andre budsjetter enn postene for statlig barnevern. Følgelig skal barna ikke telles med i oversiktene over aktivitet i det statlige barnevernet. I årsrapporten for 2011 har vi derfor valgt å anvende nye 2010-tall som følger samme tellemåte som er etablert i 2011 for å sikre sammenlignbarhet. Vi gjør oppmerksom på at det derfor er noen avvik fra tallmaterialet i årsrapporten for 2010.

I det følgende vil vi presentere tabeller og figurer som viser omfanget av aktivitet i statlig barnevern, og i hvilken retning aktivitetsutviklingen har gått. Først vil vi omtale omfanget av aktivitet ved å synliggjøre hvor mange barn som var i barnevernet ved årets slutt, og deretter hvor mange tiltak barn og familier mottok i løpet av året.

Leseveiledning

Tall for fosterhjem gjelder statlige beredskapshjem og familiehjem, og fosterhjem tilknyttet private tiltak

Tall for forsterkede fosterhjem viser til kommunale fosterhjem med statlig refusjon

Tall for institusjoner omfatter statlige og private barneverninstitusjoner og sentre for foreldre og barn. Godkjente kommunale barneverninstitusjoner er ikke inkludert

Tabell 1 viser utviklingen i antall barn i barneverntiltak etter tiltakstype pr. 31. desember for 2010 og 2011. Tabellen viser totalt antall barn som var omfattet av Bufetats tjenester. Barn med flere samtidige tiltak er registrert på det mest omfattende tiltaket.

Tabell 1 Antall barn i barneverntiltak etter type pr. 31.12. 2010-2011			
Tiltakstype	2010	2011	Endring i prosent
Institusjon	1 089	1 060	-2,7
Fosterhjem	1 064	1 102	3,6
Hjelpetiltak i hjemmet	841	984	17,0
Totalt	2 994	3 146	5,1
Forsterkede fosterhjem	1 695	2 010	18,6
Totalt inkl. forsterkede fosterhjem	4 689	5 156	10,0

Veksten i hjelpetiltak i hjemmet og veksten i forsterkede fosterhjem er de mest markante utviklingstrekkene. Når det gjelder hjelpetiltak i hjemmet, er det et generelt faglig mål å tilby tiltak som dekker barnets eller familiens behov og som samtidig er minst mulig inngripende. Det finnes en rekke ulike former for hjelpetiltak. Samlet regnes hjelpetiltakene som barnevernets minst inngripende tiltak. To av de viktigste statlige hjelpetiltakene for barn og unge med alvorlige atferdsvansker er MST og PMTO. Økningen i antall barn fra 2010 til 2011 for MST og PMTO til sammen var på 11,5 prosent. Tilsvarende økning for andre hjelpetiltak var 24,2 prosent.

Antall forsterkede fosterhjem har økt betydelig i flere år, og veksten fortsetter i 2011. I de tilfeller hvor barn av tungtveiende grunner ikke lenger kan bo hjemme, ønsker vi å øke bruken av fosterhjem framfor institusjon. Fosterhjem er et prioritert tiltak.

Tabell 2 viser antall tiltak fordelt over hele 2011 og 2010.

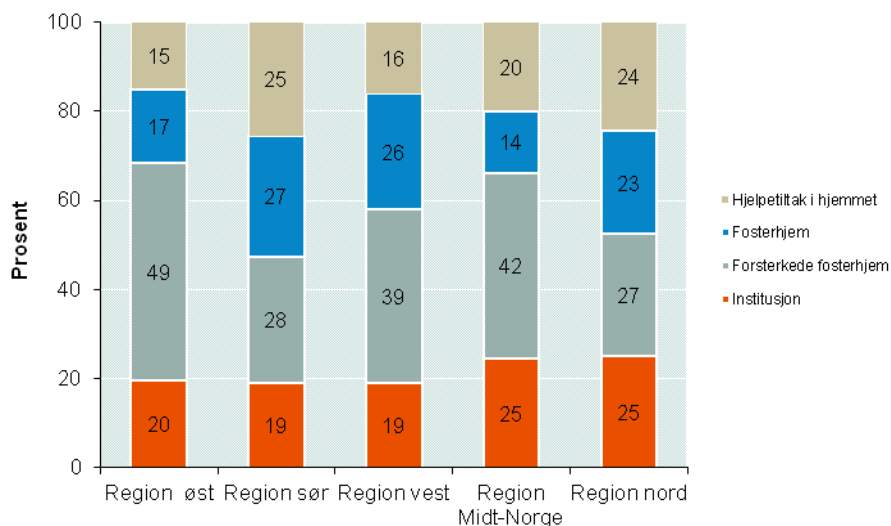
Tiltakstype	2010	2011	Endring i prosent
Institusjon	3 445	3 619	5,1
Fosterhjem	2 421	2 579	6,5
Hjelpetiltak i hjemmet	2 861	3 194	11,6
Totalt	8 727	9 372	7,4
Forsterkede fosterhjem	2 113	2 525	19,5
Totalt inkl. forsterkede fosterhjem	10 840	11 897	9,8

I løpet av et helt år er det et vesentlig høyere antall barn og familier som mottar tiltak fra det statlige barnevernet enn antall barn telt på én dag, jf. Tabell 1. Antall tiltak øker i alle hovedkategoriene av tiltak fra 2010 til 2011, også her med størst økning i hjelpetiltak i hjemmet og i forsterkede fosterhjem. Sammenholdt med Tabell 1 er det visse differanser i utviklingen fra 2010 til 2011. Mest framtrædende er at Bufetat hadde færre barn i institusjon på angitt dag, men gjennomfører flere institusjonstiltak. Sett i sammenheng med Tabell 4 antyder tallene at Bufetat har gjennomført flere, men kortere institusjonstiltak.

Tiltakstype	Region øst	Region sør	Region vest	Region Midt-Norge	Region nord
Institusjon	301	210	246	190	113
Fosterhjem	256	298	336	107	105
Hjelpetiltak i hjemmet	232	281	207	154	110
Totalt	789	789	789	451	328
Forsterkede fosterhjem	750	313	502	321	124
Totalt inkl. forsterkede fosterhjem	1 539	1 102	1 291	772	452

Figur 1 illustrerer anvendelsen av ulike tiltak i hver region. Søylene viser hvor mange barn som mottar de ulike tiltakstypene i prosent av det totale antall barn i tiltak pr. 31. desember 2011 i regionen.

Figur 1 Andel barn i ulike tiltakstyper etter region. Pr. 31.12.2011

Figuren viser at Region sør og Region nord har en noe høyere andel barn med hjelpetiltak i hjemmet. De samme to regionene har en relativt lik fordeling mellom fosterhjem og forsterkede fosterhjem, mens de øvrige tre regionene har en større andel forsterkede fosterhjem. Region Midt-Norge og Region nord har en noe høyere andel av barna i institusjon.

Tabell 4 viser antall oppholdsdager i ulike tiltakstyper fra 2010 til 2011, og Tabell 5 viser antall oppholdsdager etter tiltakstyper og region for 2011.

Tiltakstype	2010	2011	Endring i prosent
Institusjon	415 646	396 361	-4,6
Fosterhjem	400 078	403 135	0,8
Hjelpetiltak i hjemmet	326 815	362 018	10,8
Totalt	1 142 539	1 161 514	1,7
Forsterkede fosterhjem	548 473	691 114	26,0
Totalt inkl. forsterkede fosterhjem	1 691 012	1 852 628	9,6

Økningen i antall oppholdsdager er 1,7 prosent i statlige barneverntiltak. Hvis forsterkede fosterhjem inkluderes, er økningen 9,6 prosent fra 2010 til 2011. Veksten er, som for antall barn i tiltak, størst i kommunale fosterhjem med statlig refusjon og hjelpetiltak i hjemmet. Vi ser at andelen oppholdsdager har gått ned i institusjon. Dette er i samsvar med overordnede føringer om tiltaksvidning og redusert oppholdstid i institusjon.

Tiltakstype	Region øst	Region sør	Region vest	Region Midt-Norge	Region nord
Institusjon	113 701	76 882	96 477	71 418	37 883
Fosterhjem	98 036	109 926	112 271	42 627	40 275
Hjelpetiltak i hjemmet	98 218	97 955	71 429	57 896	36 520
Totalt	309 955	284 763	280 177	171 941	114 678
Forsterkede fosterhjem	259 436	107 723	173 748	111 360	38 847
Totalt inkl. forsterkede fosterhjem	569 391	392 486	453 925	283 301	153 525

Variasjonene i antall oppholdsdager mellom regionene er noe større enn det vi finner blant barn i tiltak. Måles oppholdsdagene i de ulike tiltakstypene i prosent av det totale antall oppholdsdager pr. 31. desember 2011, får vi en tilnærmet lik fordeling mellom regionene som vist i Figur 1.

Antall oppholdsdager for forsterkede fosterhjem er mellom 4 000 og 6 000 for lavt. Årsaken er feilregistrering og vi arbeider for å rette feilen.

Tabell 6 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner i det statlige barnevernet fra 2009 til 2011.

Region	2009	2010	2011	Endring		Endring i prosent	
				09-10	10-11	09-10	10-11
Region øst	1 271 839	1 313 737	1 378 697	41 898	64 960	3,3	4,9
Region sør	974 215	1 046 928	1 109 232	72 713	62 304	7,5	6,0
Region vest	1 403 314	1 395 050	1 418 973	-8 263	23 922	-0,6	1,7
Region Midt-Norge	666 021	720 910	784 118	54 889	63 208	8,2	8,8
Region nord	534 023	549 490	575 676	15 466	26 187	2,9	4,8
Totalt	4 849 412	5 026 114	5 266 695	176 703	240 581	3,6	4,8

De siste årene har vært kjennetegnet av stor aktivitetsvekst. Utviklingen viser at det er grunn til å tro at fortsatt vekst vil prege etaten også framover, med de utfordringer det skaper.

Tabell 7 og Tabell 8 viser utviklingen i antall barn og antall oppholdsdager i omsorgssentre og private tiltak for enslige mindreårige asylsøkere fra 2010 til 2011. Enslige mindreårige plassert i private tiltak utgjorde 27 barn pr. 31. desember 2010 og tre barn pr. 31. desember 2011. Antall oppholdsdager i private tiltak tilsvarte 23 028 i 2010 og 3 546 i 2011.

Region	2010	2011	Endring i prosent
Region øst	119	65	-45,4
Region sør	29	19	-34,5
Region nord	9	8	-11,1
Totalt	157	92	-41,4

Region	2010	2011	Endring i prosent
Region øst	61 154	35 640	-41,7
Region sør	8 925	8 936	0,1
Region nord	5 316	3 593	-32,4
Totalt	75 395	48 169	-36,1

Det er en betydelig reduksjon av antall enslige mindreårige asylsøkere og antall oppholdsdager i omsorgssentre/private tiltak fra 2010 til 2011. Det er ikke plassert barn i private tiltak siden vinteren 2010. De tre aktuelle regionene har alle en nedgang i antall barn. Foruten i Region sør reduseres antall oppholdsdager sammenlignet med året før.

Tabell 9 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner i omsorgssentrene.

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	386 097	350 529	227 994	-9	-35
Region sør	29 443	44 381	46 264	51	4
Region vest	-	1 928	1 177	-	-39
Region Midt-Norge	-	1 071	458	-	-57
Region nord	43 558	33 696	24 337	-23	-28
Direktoratet	5 668	8 311	7 178	47	-14
Totalt	464 765	439 916	307 408	-5	-30

1.1. Økt bruk av kunnskapsbaserte tiltak i statlig og kommunalt barnevern

Informasjonsstrategi om kunnskapsbaserte tiltak

Flere grep er tatt for å øke etatens og kommunenes kjennskap til kunnskapsbaserte metoder. Bufetat har i 2011 drevet utstrakt opplysningsvirksomhet rettet mot kommuner, tilsynsmyndighetene og

fylkesnemndene gjennom møter, konferanser og organisert undervisning. Tjenestene presenteres på barnevernet.no og retter seg mot kommunene. En informasjonsstrategi for kunnskapsbaserte tjenester ble arbeidet fram i 2011, og vil bli videreført i 2012. Implementeringen av metodene bidrar til økt kunnskap om metodene i disse kommunene.

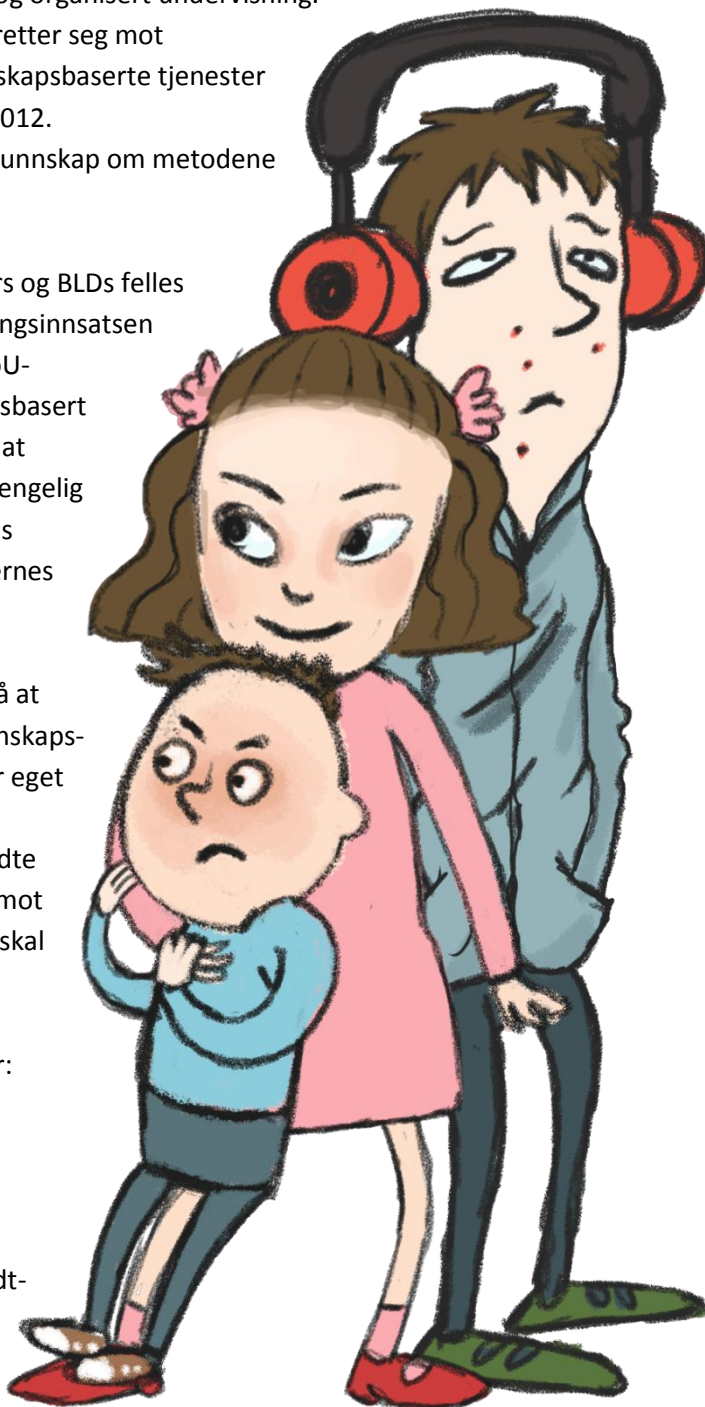
Bevilgningene til FoU for 2011 bygger på Bufdirs og BLDs felles FoU-strategi for 2009-2012. Målet er at forskningsinnsatsen skal være helhetlig, langsiktig og koordinert. FoU-virksomheten skal bidra til å utvikle «Kunnskapsbasert barnevern». Kunnskapsbasert barnevern betyr at fagutøvelsen skal basere seg på best mulig tilgjengelig vitenskapelig kunnskap sammen med utøverens erfaringer, kritiske og etiske vurderinger, brukernes preferanser og med kontekstuelle hensyn.

I forvaltningen av FoU-midlene legger vi vekt på at Bufdir har et helhetlig nasjonalt ansvar for kunnskapsnivået på barnevernfeltet. Bufdir har ansvar for eget tiltaksapparat og fagutvikling knyttet til disse tiltakene. Det er naturlig at deler av den anvendte FoU-virksomheten har oppmerksomhet rettet mot Bufetats tjenester. Resultatene av forskningen skal også være til nytte for kommunalt barnevern.

De viktigste prosjekter og miljøstøtte i 2011 var:

Miljøstøtte

- Senter for studier av problematferd og innovativ praksis, Atferdssenteret
- Barnevernets utviklingsentre (BUS Midt-Norge, RKBU Nord, RKBU Vest)
- Styrking av barnevernforskningen ved Universitetet i Agder

Prosjekter

- Det nye barnevernet - Nordlandsforskning, Høgskolene i Sør-Trøndelag og Lillehammer
- Enhet for kognitiv utviklingspsykologi, EKUP, Psykologisk Institutt, Universitetet i Oslo
- «Ungdom i svevet», Fylkesmannen i Nordland
- Sosialt nettverk, mestring og psykisk helse blant ungdom som har kommet til Norge som enslige mindreårige asylsøkere, Folkehelseinstituttet
- Barnevern i Norge 1990-2011. En longitudinell studie, NOVA
- Instituttforankret strategisk program for forskning om fosterhjem: Fosterhjem for barns behov, NOVA, BUS Vest/RBUP Vest og Fafo
- Psykisk helse hos barn i barneverninstitusjoner (BUS Midt-Norge, NTNU)
- Modeller for rusbehandling. En kunnskapsoversikt (Atferdssenteret)

Økt bruk av kunnskapsbaserte tiltak

Tre viktige forskningsbaserte tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsvansker er tilgjengelig i alle regioner:

- Parent Management Training - Oregonmodellen (PMTO)
- Multisystemisk terapi (MST)
- Multifunksjonell behandling i institusjon og nærmiljø (MultifunC)

Tabell 10 viser utviklingen i antall barn i MST, PMTO og MultifunC pr. 31. desember fra 2010 til 2011. Tall for MultifunC inkluderer institusjons- og oppfølgingsdel.

Tiltak	2010	2011	Endring i prosent
MST	195	223	14,4
PMTO	294	323	9,9
MultifunC	35	33	-5,7
Totalt	524	579	10,5

Bufetat når målet om å øke bruken av MST og PMTO sammenlignet med 2010. Økningen i MST er drøyt 14 prosent og PMTO rundt 12 prosent. Pr. 31. desember 2011 hadde MultifunC 33 unge i behandling som tabellen viser. Bruken av MultifunC er relativt stabil.

MST

De 24 MST-teamene behandlet totalt 554 familier i 2011. Det er en økning på 12 prosent fra 2010. Løpende statistikk fra Atferdssenteret viser at mer enn 80 prosent av ungdom som gjennomgår hele

programmet ikke mottar nye hjelpetiltak og bor hjemme 18 måneder etter behandling. Av de som startet fullførte 88 prosent MST-behandlingen i 2011.

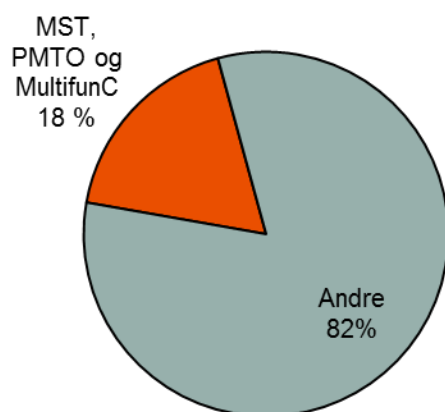
PMTO

Om lag 1 700 familier fikk PMTO-behandling i 2011, en økning på 100 i forhold til fjoråret. I 2011 hadde Bufetat 117 PMTO-terapeuter, en økning på 19 fra 2010. Disse var fordelt på 57 tiltak eller tjenestesteder, en økning på fire sammenlignet med 2010. I 2011 hadde psykisk helsevern for barn og unge (BUP) 72 PMTO-terapeuter. Kommunene hadde 105 terapeuter fordelt på 75 kommuner.

PMTO-koordinatorene i hver region leder implementering og kvalitetssikring av PMTO/TIBIR¹. Et forslag om å knytte regionkoordinatorene opp mot de regionale kunnskapssentrene eller R-BUP øst og sør ble utredet. Forankringen ble vurdert i 2011. Inntil videre er de knyttet til Atferdssenteret.

Figur 2 viser andelen barn i tiltakene MST, PMTO og MultifunC av alle barn i statlig barnevern pr. 31. desember 2011. Statlig barnevern omfatter her institusjoner, hjelpetiltak i hjemmet og fosterhjem eksklusiv fosterhjem med statlig forsterking.

Figur 2 Andel barn i MST, PMTO og MultifunC av totalt antall barn i statlig barnevern. Pr. 31.12.2011

De forskningsbaserte tiltakene får fremdeles noe færre henvisninger enn de har kapasitet til å motta. Atferdssenteret har i 2011 på oppdrag fra Bufdir estimert behovet for spesialiserte tjenester for barn og unge med alvorlige atferdsproblemer. Tall fra studien «Barn i Bergen» viser at 3,2 prosent av alle

¹ TIBIR (Tidlig innsats for barn i risiko) er et norskutviklet forebyggende program, basert på PMTO. TIBIR implementeres av Bufetat i samarbeid med Atferdssenteret i kommunene.

8, 9 og 10-åringer i tre barnekohorter fikk diagnosen «alvorlige atferdsforstyrrelser». Basert på dette funnet, estimerer Atferdssenteret at antall barn som trenger hjelp med atferdsproblemer vil ligge mellom 16 500 og 17 500 årlig. I tillegg kommer barn i risiko. Atferdssenteret mener på dette beregningsgrunnlaget det er rimelig at de tjenester som spres derfra, dekker ca. halvparten av det beregnete behovet.

Atferdssenteret anbefaler å engasjere forskningsmiljøer med epidemiologiske studier som spesialer i mer avanserte behovsvurderinger. Direktoratet vurderer å følge opp dette i 2012.

I tillegg til MST, PMTO og MultifunC har Bufetat nye forskningsbaserte tiltak som er etablert eller under utprøving i enkelte regioner:

- Funksjonell familierterapi (FFT)
- Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC)
- Læringsbasert rusbehandling (LBR)

FFT er implementert med team i Region sør, Region vest og Region Midt-Norge. Etaten hadde i 2011 fem team med 15 veiledere og terapeuter. Klienttilgang og lav kapasitetsutnyttelse er gjennomgående en utfordring i implementeringsfasen. Det er gjennomført forsøk med FFT i familievernet i Region sør. Rekruttering av familier via familievernet har økt klienttilgangen og er ansett som vellykket.

MTFC er implementert med ett team i Region øst og ble kvalitetssikret som statlig barneverninstitusjon med seks plasser i mars 2011.

To nye institusjoner med et forsterket rusbehandlingstilbud, LBR-institusjoner, startet inntak av ungdom i 2011 i Region øst og Region vest. Rusbehandlingstilbudet, med alle nødvendige behandlingskomponenter, bygges gradvis ut i 2012.

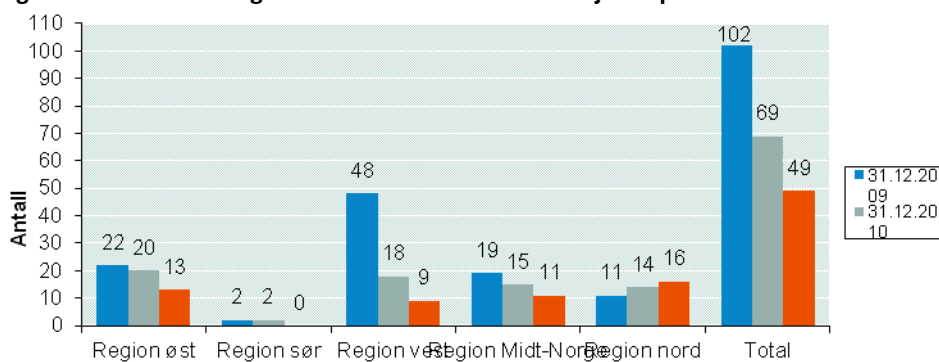
Atferdssenteret utarbeidet i 2011 en kunnskapsstatus om virksom rusbehandling for ungdom som er distribuert til alle sentrale samarbeidspartnere. En opplæringspakke om ungdom og rus ble ferdigstilt og distribuert til statlige barneverninstitusjoner og tilbudt de private kostnadsfritt. Bufdir gjennomførte i desember 2011 en spørreundersøkelse om opplæringspakken «Ungdom og rus» i statlige institusjoner. 62 prosent av institusjonene svarte på undersøkelsen. Av de som svarte oppga 69 prosent at de hadde tatt opplæringspakken i bruk.

Barn i institusjon

Det er en klar føring i etaten at antallet barn til og med fylte 12 år skal reduseres i barneverninstitusjon. Flere regioner har avviklet institusjonsplasser for barn til og med fylte 12 år samtidig som kapasiteten i beredskapshjemmene har økt. Sterkere styring av oppholdstiden i beredskapshjem har blitt vektlagt samtidig som flere beredskapshjem og familiehjem har blitt rekruttert. Videre har det vært lagt ned arbeid i å endre praksis gjennom å formidle det faglige grunnlaget for hvorfor barn til og med fylte 12 år ikke bør plasseres i institusjon - både internt i etaten og eksternt overfor samarbeidspartnere. Arbeidet har gitt resultater og ført til en kraftig reduksjon i antall barn til og med fylte 12 år i institusjon.

Figur 3 Antall barn til og med 12 år i barneverninstitusjoner pr. 31.12. 2009-2011 og Tabell 11 viser utviklingen i antall barn til og med 12 år i barneverninstitusjoner og antall oppholdsdager etter region fra 2009 til 2011.

Figur 3 Antall barn til og med 12 år i barneverninstitusjoner pr. 31.12. 2009-2011

Utviklingen er positiv. Samlet er antall barn til og med 12 år i barneverninstitusjoner halvert i perioden 2009 til 2011, fra 102 til 49 barn. Alle regionene, unntatt Region nord, når målet om å redusere antall barn til og med 12 år i institusjoner. Region sør har ved utgangen av 2011 ingen barn i aktuell aldersgruppe plassert.

Tabell 11 Antall oppholdsdager for barn til og med 12 år i institusjon.2009-2011					
Antall barn under 12 år	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Totalt	36 101	27 120	20 747	-26,3	-23,5

Antall oppholdsdager synker omkring 25 prosent for hver av årene i perioden 2009-2011.

1.2. Tilstrekkelig fosterhjemstilbud og god oppfølging av fosterhjem og barn i fosterhjem

Fosterhjemsarbeidet i 2011 ble i stor grad organisert gjennom prosjektet «Prosjekt fosterhjem 2011». Målet var å få mer enhetlig praksis mellom regionene innen fosterhjemsområdet, og et av delmålene var: «..fosterhjemmene har god kvalitet og mest mulig like rammebetingelser sett i forhold til den oppgaven de utfører». I tilknytning til dette delmålet har direktoratet i samarbeid med regionene utarbeidet «Presisering av målgruppe og felles kvalitetskrav for statlig fosterhjemstiltak». Felles kvalitetskrav for statlige fosterhjemstiltak gir grunnlag for god og systematisk kvalitetssikring av det statlige fosterhjemstilbudet og vil bidra til en organisering som sikrer forsvarlig oppfølging, veiledning og opplæring av alle statlige fosterhjem. Som et implementeringstiltak vil direktoratet utarbeide en opplæringspakke. I tillegg er målgruppe for statlige familiehjem og beredskapshjem ytterligere presisert.

I mai 2011 ble det kunngjort en anskaffelse av fosterhjemtjenester fra ideelle organisasjoner. Bakgrunnen for dette er at Bufetat har et økende behov for fosterhjem, både generelt og fosterhjem tilpasset barn og unge med særlige hjelpebehov. De ideelle organisasjonene har signalisert et tydelig ønske om å bidra mer på dette området.

Anskaffelsen gjelder følgende tjenester:

- Rekruttering og opplæring av fosterhjem
- Fosterhjem som alternativ til institusjonsplasser
- Fosterhjem for utfasing fra institusjon

Avtalene legger til rette for en fleksibilitet i tiltaket slik at det kan tilpasses barnets behov som kan variere over tid. Dette er første gang Bufetat kjøper fosterhjemtjenester på denne måten, og avtalene er innrettet slik at de skal gi Bufetat en bedre faglig og økonomisk styring av disse kjøpene. Avtalene innebærer ny praksis både for fagteamene og for de ideelle organisasjonene. Vi vil derfor legge opp til en grundig implementering av avtalene i 2012.

Retningslinjer

Retningslinjer for statlig regional barnevernmyndighets ansvar for veiledning og opplæring av fosterforeldre etter plassering ble fastsatt av Bufdir 25. september 2009. Regionene har gjort et godt arbeid med implementeringen, og mange av kravene i retningslinjene er oppfylt. Tilrettelegging og organisering av veiledning og opplæring varierer imidlertid både mellom regioner og innad i regionen. Det er derfor vedtatt å utrede og gjennomføre en rekke implementeringsaktiviteter som kan fremme en mer enhetlig veilednings- og opplæringspraksis, som på en god måte vil kunne ivareta

fosterhjemmets behov for generell veiledning og opplæring. Tiltakene ble startet opp i 2011 og videreføres i 2012. Enkelte av aktivitetene er relatert til kvalitetsutviklingsprogrammet.

Ventetid

Tabell 12 viser andel plasseringsklare barn som har ventet mer enn seks uker på fosterhjem. Noen av årsakene til at barn venter er klagebehandling, krevende oppdrag og økende etterspørsel.

Region	31.01.2011	30.04.2011	31.08.2011	31.12.2011
Region øst	25	21	59	48
Region sør	27	24	19	2
Region vest	28	48	45	25
Region Midt-Norge	30	42	29	0
Region nord	11	19	17	15
Totalt	121	154	169	90

Bufetat har hatt store utfordringer med å skaffe gode tall og styringsdata for fosterhjemfeltet. «Prosjekt fosterhjem 2011» har arbeidet med å bedre resultatoppgjøret gjennom bedre samordning og sterkere prioritering av standardisering av rapportering. Vi forventer resultater i 2012.

I 2011 har vi rekruttert over 600 nye fosterhjem, og dette er en økning fra 2010.

Oppfølging av fosterforeldre – generell veiledning

Bufetat har ansvaret for den generelle veiledningen av fosterforeldre. Det er ulikt i hvor stor grad fosterforeldre benytter seg av dette tilbudet. Der deltagelse i veiledningsgrupper presenteres som en naturlig oppfølging av PRIDE-opplæringen, har erfaringen vært bedre oppslutning. Noen fosterforeldre opplever hverdagen krevende hele tiden, mens andre opplever det mer krevende i faser i barnets oppvekst. Likevel er det klart at det er i de to første årene etter plassering at det er størst sjans for utilsiktede flyttinger. Bufdir vil vise til rapport utarbeidet på oppdrag fra BLD og anbefalinger som skal bidra til et bedre tilbud. Anbefalingene i rapporten pekte på behovet for å styrke kapasiteten i oppfølgingen av fosterforeldre, særlig gjennom individuell- og gruppebasert veiledning.

I rapporten ble det anbefalt at alle nye fosterforeldre får mulighetene for deltagelse i en veiledningsgruppe, og at dagens tilbud utvides til to år. Videre foreslås det at den individuelle veiledningen skilles ut fra den ordinære barneverntjenesten. At veiledningen i praksis legges utenfor barneverntjenesten, kan også bidra til en bedre rolleavklaring mellom saksbehandling, som er

saksbehandlers ansvar, og veiledning. Bufdir ser derfor positivt på en utbygging av familievernet til i større grad enn i dag også å kunne veilede fosterforeldre.

1.3. Et differensiert og kvalitativt godt institusjonstilbud som ivaretar barn og unges behov

Som en del av kvalitetsutviklingsprogrammet gjennomførte direktoratet en undersøkelse av alle barn og unge som var i statlig eller privat barneverninstitusjon og plasseringer Bufetat hadde foretatt i barneverninstitusjoner i Oslo kommune på én bestemt dag i mars 2011. Hensikten var å få en foreløpig oversikt over hvor mange barn som ble vurdert inn i de ulike målgruppekategoriene anbefalt i rapporten «Kvalitet i barneverninstitusjon»:

- Akutt plasseringer
- Alvorlige/vedvarende rusproblemer ved plasseringstidspunktet
- Alvorlige atferdsproblemer ved plasseringstidspunktet
- Tydelige hjelpebehov i forbindelse med sosioemosjonelle vansker ved plasseringstidspunktet
- Ingen kjente hjelpebehov utover god omsorg ved plasseringstidspunktet

Totalt 989 barn og unge omfattes av undersøkelsen. Barn i institusjon under 12 år og barn plassert av Oslo kommune er holdt utenfor i følgende tabell. Kriteriet for valg av kategori var institusjonsleders vurdering av barnets hovedproblematikk ved innsøkingstidspunktet.

Målgruppekategorier	Antall	Prosent
Alvorlige atferdsproblemer	218	24,3
- <i>lav risiko</i>	122	13,6
- <i>høy risiko</i>	96	10,7
Alvorlige rusproblemer	144	16,1
Akutt/kriseplassering	139	15,5
Sosioemosjonelle vansker	294	32,8
Ingen kjente hjelpebehov utover god omsorg	102	11,4
Totalt	897	100,0

Som det framgår av Tabell 13 er alvorlige atferdsproblemer inndelt i to underkategorier - høy og lav risiko. Høyrisiko viser her til at ungdom har høy risiko for fortsatt negativ utvikling, og lavrisiko til at ungdom har lav risiko for fortsatt negativ utvikling, jf. «Kvalitet i barneverninstitusjoner».

Resultatet av undersøkelsen viste at flest barn plassert i barneverninstitusjoner pr. 16. mars 2011 ble vurdert å ha sosioemosjonelle vansker og atferdsproblemer. 16 prosent av barna var plassert på grunn av rusproblemer, samme andel var akutt plassert. Færrest barn hadde ingen kjente hjelpebehov utover god omsorg ved plasseringstidspunktet.

Tabell 14 viser tall hentet fra ODA på samme tidspunkt som resultatene av undersøkelsen presentert i Tabell 13.

Tiltak	Akutt	Atferd	Omsorg
Statlige institusjoner	114	62	327
Rusinstitusjoner	3	14	0
MultifunC	0	13	1
Totalt	117	89	328

Selv om kategoriene er annerledes, er fordelingen nokså lik. En av ulikhetene er at plassering innenfor rus her bare omfatter plassering på rene rusinstitusjoner. Tallene i Tabell 13 omfatter også barn med rusproblematikk som befinner seg i andre typer institusjoner.

Etaten har noen institusjoner som er spesialiserte og tar imot spesifikke målgrupper:

- Fem MultifunC-institusjoner som tar imot ungdom med alvorlig atferdsproblematikk
- Tre rusinstitusjoner
- Akuttinstitusjoner

Utover disse er om lag to tredjedeler av institusjonstilbudet i etaten såkalte «generalistinstitusjoner» som tar imot ulike målgrupper/plasseringer. Legger man anbefalingene i rapporten til grunn, er ikke Bufetats tilbud tilstrekkelig differensiert. Evalueringen av statlig barnevern (se tidligere) har også pekt på behovet for ytterligere differensiering. Det ble startet opp et arbeid i alle regioner for å kartlegge antatt framtidig behov for ulike institusjonstyper og vurdere hvordan dagens institusjoner kan omstilles. Dette er et langsiktig arbeid som bl.a. må sees i sammenheng med eiendomsmasse, geografisk fordeling, kompetanse mv.

Det er i 2011 gjennomført årlig oppfølging og kontroll med en stor andel private, kommunale og statlige barneverninstitusjoner, med noen regionale forskjeller. Alle statlige omsorgssentre for mindreårige har hatt årlig oppfølging. Mangel på oppfyllelse av krav gitt i medhold av lov eller forskrift, identifisert gjennom oppfølging og kontroll, følges opp med korrigerende tiltak i regionene og institusjonene, Tilsvarende gjelder for mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift, identifisert av tilsynsmyndigheten. Overfor statlige institusjoner gjelder det også hvor tilsynsmyndigheten har påpekt mulighet for kvalitetsforbedring uten at det foreligger mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Direktoratet foretar sammenstilling av fylkesmennenes årsrapporter som benyttes som grunnlag for å bedre kvaliteten i institusjonstilbudet og vil sammenholde opplysningene herfra med etatens egen rapportering på området.

Direktoratet har også i år jobbet for å sikre en mer enhetlig praksis i etaten gjennom utvikling av felles rutiner, retningslinjer og sjekklister. Vi nevner bl.a. sjekklister for «Når ungdom i barneverninstitusjon deltar i/etablerer negative nettverk» og sjekkliste ved «Risikofylte plasseringer». Videre er «Retningslinjer ved rømming» under utarbeidelse. Hensikten er å gi ansatte gode arbeidsverktøy for å forebygge og håndtere slike situasjoner.

Kontinuerlig arbeid med opplæring i rettighetsforskriften er et viktig ledd i å øke trygghet og sikkerhet for barna. En stor andel nytilsatte har i 2011 fått opplæring i rettighetsforskriften. Alle ansatte i statlige institusjoner vil få opplæring i revidert og utvidet kurs i rettighetsforskriften, og de private organisasjonene og institusjonene vil få tilbud om å benytte kursmaterialet.

Forskningsprosjektet «Psykisk helse hos barn i barneverninstitusjoner» har i 2011 startet opp datainnsamling. Prosjektet vil fylle et kunnskapshull om psykisk helse og psykososial fungering hos barna i barneverninstitusjoner i Norge. Undersøkelsen legger vekt på hvilke behov barna i institusjon

har, i hvilken grad de mottar tilstrekkelig hjelp og å identifisere forhold ved institusjonene som kan ha betydning for barnas helse og utvikling. Prosjektet gjennomføres av en tverrfaglig forskergruppe ved NTNU og er finansiert av Bufdir og Helsedirektoratet.

Gjennom 2011 har RVTS Sør på oppdrag fra direktoratet utarbeidet et kompetanseutviklingsprogram for ledere og ansatte i barneverninstitusjoner og fosterhjemtjenester som handler om overgrep. Formålet med programmet er at etaten skal bli bedre til å forebygge krenkelser og overgrep, og å møte utsatte barn og unge på en god måte.

Barn og unge i Bufetats tiltak skal ha et skole- eller opplæringstilbud i tråd med opplæringsloven. Nyere forskning viser at barn og unges skolegang har stor betydning for hvordan de senere mestrer livene sine. Melderutiner for å sikre at rett skolemyndighet får melding når et barn skal plasseres eller er plassert utenfor hjemmet er under utarbeidelse, og vil bli ferdigstilt i 2012. Målet med melderutinene er å sikre at barnet får et godt og tilpasset opplæringstilbud så raskt som mulig. Direktoratet ferdigstilte i 2011 «Veileder til forskrift for sentre for foreldre og barn». I henhold til ny forskrift for sentrene er totalt 13 sentre kvalitetssikret, og fire kommunale og private sentre godkjent.

Som klageinstans for regionenes vedtak om godkjenning som barneverninstitusjon behandlet Bufdir to klager i 2011. Begge gjaldt utvidelse av eksisterende godkjenning. I en sak ble det søkt om flere plasser og plasseringshjemler. Den andre saken gjaldt søknad om utvidet aldersspenn helt ned til ti år. Ingen av klagen fikk medhold. Avgjørelsene er i tråd med Bufetats mål om differensiering av institusjonstilbudet. Direktoratets avgjørelser i klagesaker er lagt ut på våre internettsider.

Tabell 15 og Tabell 16 viser utviklingen i antall oppholdsdager i henholdsvis statlige og private barneverninstitusjoner etter region fra 2010 til 2011.

Tabell 15 Antall oppholdsdager i statlige barneverninstitusjoner etter region. 2010-2011			
Region	2010	2011	Endring i prosent
Region øst	46 664	43 829	-6,1
Region sør	43 543	44 926	3,2
Region vest	55 590	44 116	-20,6
Region Midt-Norge	27 570	31 362	13,8
Region nord	30 889	31 006	0,4
Totalt	204 256	195 239	-4,4

Tabell 16 Antall oppholdsdager i private barneverninstitusjoner etter region. 2010-2011			
Region	2010	2011	Endring i prosent
Region øst	72 775	69 872	-4,0
Region sør	33 026	31 956	-3,2
Region vest	59 617	52 361	-12,2
Region Midt-Norge	39 957	40 056	0,2
Region nord	6 015	6 877	14,3
Totalt	211 390	201 122	-4,9

Antall oppholdsdager er redusert med nesten 5 prosent i både statlige og private barneverninstitusjoner fra 2010 til 2011. Utviklingen i oppholdsdagene varierer imidlertid mellom regionene.

Brukernes meninger om kvaliteten i barneverntiltakene er et viktig bidrag til kvalitetsutviklingsarbeidet. Bufetat gjennomfører for andre gang brukerundersøkelse for barn og unge i statlige og private barneverntiltak. Det har vært viktig å inkludere brukernes erfaringer i arbeidet med kvalitetsutviklingsprogrammet. Vi viser til omtale i avsnittet «Å gi den enkelte bruker større innflytelse».

Fylkesmennes tilsyn

På bakgrunn av etatens oversikter over fylkesmennes tilsyn ser vi at statlige barneverninstitusjoner i 2011 fikk 31 pålegg/begrunnende meldinger ved individtilsyn og 16 avvik/merknader ved systemrevisjon. Private og kommunale barneverninstitusjoner fikk 31 pålegg/begrunnede meldinger ved individtilsyn og syv avvik/merknader ved systemrevisjon.

Samtlige pålegg/begrunnende meldinger og avvik/merknader er fulgt opp av regionene og institusjonene der hvor fristen for retting er utløpt.

Når det gjelder de statlige omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere er det gitt fire pålegg/begrunnede meldinger ved individtilsyn og ett avvik ved systemrevisjon. Alle pålegg/begrunnende meldinger og avviket er fulgt opp der hvor fristen for retting er utløpt.

Barns rettsikkerhet

Et kvalitativt godt tilbud innebærer bl.a. at Bufetats tjenester er trygge og sikre for brukerne. God opplæring i rettighetsforskriften for ansatte i barneverninstitusjon og omsorgssentre for mindreårige asylsøkere er et sentralt virkemiddel for å sikre barn og unge trygge institusjonsopphold. Direktoratet har revidert rettighetskurset på bakgrunn av revidert forskrift. Kurset er samtidig blitt utvidet, gjennom at etaten har sett behov for å tydeliggjøre noen sentrale tema og gjøre kurset mer pedagogisk tilrettelagt. Kurset legger bl.a. vekt på å synliggjøre forskjellen på mindre inngripende begrensninger institusjonen kan sette inn i kraft av omsorgsansvaret for det enkelte barn og institusjonens ansvar for driften, herunder ansvaret for trygghet og trivsel for alle på institusjonen og mer inngripende tiltak som bruk av tvang. Videre er det lagt vekt på å undervise i verktøy for å hindre unødvendig bruk av tvang og klargjøre hvilke dokumentasjonskrav som gjelder ved bruk av tvang. Kurset vil bli ferdigstilt første halvår 2012. Direktoratet startet også i 2011 arbeidet med å kartlegge erfaringer med bruk av «Rutiner for forebygging og håndtering av fysiske og seksuelle overgrep og grenseoverskridende atferd...» i etaten. Rutinene gjelder for barneverninstitusjoner og fosterhjemstjenester. På bakgrunn av kartleggingen vil direktoratet revidere rutinene og utvide de til å gjelde flere barneverntiltak.

1.4. Barn som mottar tiltak fra barnevernet skal ha tilgang på et godt ettervern

Pr. 31. desember 2011 var om lag 350 ungdommer over 18 år i statlige barneverntiltak som institusjon, statlig fosterhjem og fosterhjem med forsterkning.

Forskning viser at ungdom som har mottatt ettervern har større sannsynlighet for å klare seg som unge voksne enn ungdom som ikke har mottatt dette. Ettervern er derfor et viktig arbeidsområde i etaten. Etterverntiltak kan f. eks være utfasing fra institusjon gjennom bruk av hybler, treningsleiligheter og/eller veiledning/oppfølging/økonomisk støtte. Familieråd blir også benyttet som metode for å avklare hvilken støtte ungdommen kan få i egen familie og nettverk. Regionene har hatt erfaringsutvekslinger på tvers for å diskutere gode overgangs- og ettervernløsninger. For å

opparbeide felles forståelse mellom fagteam og kommune i enkeltsaker har en region etablert et prosjekt kalt «17+», hvor hensikten er å sikre gode rutiner for godt ettervern.

I arbeidet med ettervern har direktoratet sett behov for en avklaring av ettervernbegrepet og hva ettervern er ment å omfatte med hensyn til statlige tiltak. Av regionenes rapportering til direktoratet framgår det at det er utfordringer knyttet til forståelsen av ansvarsfordelingen mellom Bufetat og kommunene når det gjelder dette. Direktoratet har i sitt brev til departementet av 14. november 2011 gitt uttrykk for at vi forstår ettervernbegrepet som et vidt begrep, og at arbeidet med å forberede barn/unge på overgangen til en selvstendig tilværelse begynner allerede ved plassering i tiltak. Ettervernarbeidet er således en løpende oppgave som må vektlegges gjennom hele oppholdet. Etaten er opptatt av å drøfte mulige etterverntiltak/tilbud med ungdommene og i samarbeidsmøter med kommunene.

1.5. Et bo- og omsorgstilbud til enslige mindreårige asylsøkere under 15 år av god faglig kvalitet

Bufdir har utarbeidet «Kompetanseplan 2011-2013 for Bufetats arbeid med enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger». Vi har gjennomført kompetansehevende tiltak på alle omsorgssentre og inngått samarbeid med eksterne samarbeidspartnere som bidrar til kompetansebygging. Flyktningefaglig kompetanse har vært sentralt i 2011. Dette innebærer bl.a. krysskulturell kommunikasjon, flyktnings mestringsstrategier, hjemlandsorientering og retur.

Bufdir har i samarbeid med Utdanningsdirektoratet sendt ut informasjon til alle kommuner og fylkeskommuner hvor det bor enslige mindreårige i omsorgssentre med oversikt over barnas rettigheter etter opplæringsloven. Omsorgssentrene har i tillegg bidratt og deltatt i «Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring» - nettverkssamlinger for kommuner med omsorgssentre og asylmottak. Målet for nettverket er økt kompetanse og bedre samarbeid om opplæringstilbudet til barn og unge i omsorgssentre og asylmottak.

Det er initiert et samarbeid med International Organization for Migration (IOM) om at IOM i 2012 skal besøke alle omsorgssentrene for å øke de ansattes kompetanse om frivillig retur.

Utvikling av en animasjonsfilm om asylprosessen med et veiledningshefte er ferdigstilt i 2011. Filmen er lest inn på ti språk og skal vises alle barna i omsorgssentrene. Asylprosessen vektlegges og filmen viser også barnets hverdag. Veiledningsheftet er et verktøy til hvordan de ansatte kan bruke filmen som utgangspunkt for å snakke med barna om asylprosessen og hverdagen på omsorgssentret.

For å øke muligheten for lik praksis i det faglige arbeidet på omsorgssentrene utvikles en felles faglig plattform hvor alle omsorgssentrene blir trukket inn i arbeidet. Videre er det utviklet retningslinjer for bruk av kartleggings- og oppfølgingsverktøy.

Vi samarbeider med RVTS Øst om opplæring, veiledning og start av mestrings- og resiliensfremmende grupper i omsorgssentrene. Gjennomføringen vil foregå vinter/vår 2012. Ved årets slutt er det rapportert at alle unntatt ett barn i omsorgssentrene deltar i aktiviteter i hverdagen slik som skole og fritidstilbud.

Ankomsten av enslige mindreårige under 15 år til omsorgssentrene har gått noe ned sammenlignet med 2010. I 2010 kom det 177 og i 2011 kom det 159 enslige mindreårige som oppga å være under 15 år til omsorgssentrene. Under oppholdet på omsorgssentret ble 21 prosent av disse barna vurdert til å være 15 år eller mer og ble flyttet til et UDI-mottak. Andelen barn under 12 år i omsorgssentrene har økt, selv om antallet er relativt stabilt. Pr. 31. desember 2011 var andelen barn under 12 år 17 prosent. Ved utgangen av 2010 var andelen barn under tolv år ca. 10 prosent, og ved utgangen av 2009 var den rundt 5 prosent. Ved utgangen av året var det 15 av 92 barn som har avslag i første- eller andre instans eller har et Dublinvedtak. Dette medfører at 16 prosent av barna i omsorgssentrene pr. 31. desember 2011 hadde vedtak som tilsier at de skal forlate landet.

I 2011 har vi hatt 162 plasser i de statlige omsorgssentrene. Totalt har det vært en reduksjon i antall barn og i antall oppholdsdager sammenlignet med 2010. Dette har resultert i at belegget i statlige omsorgssentre pr. 31. desember 2011 var 55 prosent. I statsbudsjettet for 2012 er det gitt midler til å drifte i snitt 120 plasser. Etter en prosess

med regionene og tillitsvalgte og i dialog med BLD besluttet Bufdir å legge ned to omsorgssentre – Eidsvoll og Sjøvik i 2012.

Direktoratet har inngått rammeavtaler om kjøp av plasser i private omsorgssentre. Vi har inngått tolv avtaler som omfatter 160 plasser. Disse er senere redusert til ti avtaler og 112 plasser. Avtalene kan tas i bruk dersom kapasiteten i de statlige omsorgssentrene er fullt utnyttet.

Gjennomsnittlig oppholdstid for alle barn som flyttet ut av omsorgssentrene i 2011 var i overkant av syv måneder, uavhengig av utflyttingsgrunn. De 158 barna som ble bosatt en i kommune i 2011 hadde en gjennomsnittlig oppholdstid fra ankomst til bosetting på i overkant av tolv måneder.

2. En velfungerende familievern- og foreldremeklingstjeneste som prioriterer arbeid med familier med barn hvor konfliktnivået er høyt

Tendensen med en økende etterspørsel etter familievernets tjenester fortsetter, som i foregående år. Dette utfordrer kapasiteten i tjenesten. Opprettholdelse av tjenestetilbudet med den økende pågangen vil kreve flere ressurser og fortsatt effektivisering av tjenesten.

Arbeidet i familievernet i 2011 har særlig vært rettet mot saker der barn er involvert. Tjenesten har styrket den metodiske kompetansen i håndtering av høykonfliktsaker. I denne forbindelsen har det vært gjort en kartlegging av alle utviklingsprosjekter, både samarbeidsprosjekter og metodeprosjekter i tjenesten. Kartleggingen danner basis for en videre utvikling i 2012.

Arbeidet med å utvikle en tjenestemodell for et likeverdig familievern er videreført. Dette har ledet til omorganisering i noen regioner, for å tilpasse tjenesten til oppgavene og befolkningsgrunnlaget.

Samarbeid med NAV fortsetter, bl.a. på innføringskursene i mekling, for å sikre tilstrekkelig kunnskap om barnebidrag og sosiale ytelser etter samlivsbrudd.

Voldsutsatte familier

Alle familievernkontor gir høy prioritet til arbeid med voldsoffer, voldsutøver og barn som er berørt, direkte eller indirekte, av vold.

Flere familievernkontor benytter metoden «Tryggere barndom», som vektlegger sikkerhet for barna. Oppmerksomheten på barn som kan ha vært eller kan bli vitne til vold, og hvordan foreldre kan ivareta og beskytte dem, øker. Mange familievernkontor gir tilbud om samtalegrupper for menn som ønsker bedre sinnemestring. Kvinner og enkelte foreldrepar får også tilbud om sinnemestringsamtaler ved noen kontorer, enkeltvis eller i gruppe. Ved familievernkontoret i Molde gis undervisning og tilbud om kurs/opplæring til andre familievernkontor og samarbeidspartnere i sinnemestring. Familievernkontoret Drammen-Kongsberg har deltatt i Drammensprosjektet, som er et lokalt samarbeidsprosjekt for å avdekke og hindre vold i nære relasjoner, noe som har medført økt tverrfaglig samarbeid rundt enkeltfamilier.

Prosjektet «Kunnskap om vold – familievernets arbeid med vold i nære relasjoner i Finnmark i 2009-2011» er slutført. Prosjektet har ført til styrking av det faglige nettverket og kompetanseheving ved alle kontorene i Finnmark.

Familievernkontorene samarbeider med Alternativ til vold (ATV), der ATV er etablert, for å gi et helhetlig tilbud til familier hvor vold er et alvorlig problem.

Minst to familievernkontor i hver region har deltatt på kompetansehevende opplæring i arbeidet med familier som er utsatt for tvangsekteskap. Disse kontorene inngår i regionale kompetansenettverk, veileder andre hjelpeinstanser og følger opp enkeltsaker. Kontorene er ressurskontorer på dette fagfeltet i sin region. Familievernkontorene samarbeider i tillegg med det øvrige hjelpeapparatet, spesielt det kommunale barnevernet og politiet, i saker der vold er et tema.

Tabellene under viser utviklingen i behandlingssaker og meklinger fra 2009 til 2011.

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	35 026	35 265	34 944	0,7	-0,9
Region sør	15 966	17 190	18 484	7,7	7,5
Region vest	17 468	19 011	20 388	8,8	7,2
Region Midt-Norge	12 378	13 077	12 956	5,6	-0,9
Region nord	9 092	9 103	9 163	0,1	0,7
Totalt	89 930	93 646	95 935	4,1	2,4

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	7 586	8 514	8 490	12,2	-0,3
Region sør	3 242	3 965	4 768	22,3	20,3
Region vest	3 936	4 042	4 729	2,7	17
Region Midt-Norge	2 955	3 252	3 300	10,1	1,5
Region nord	2 415	2 390	2 477	-1	3,6
Totalt	20 134	22 163	23 764	10,1	7,2

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	9 555	9 345	9 233	-2,2	-1,2
Region sør	4 602	4 827	4 933	4,9	2,2
Region vest	4 035	4 072	4 160	0,9	2,2
Region Midt-Norge	3 209	3 155	3 060	-1,7	-3
Region nord	3 089	3 092	3 151	0,1	1,9
Totalt	24 490	24 491	24 537	0	0,2

Tabell 20 Nye meklingsaker etter region. 2009-2011

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	5 240	5 702	5 584	8,8	-2,1
Region sør	2 210	2 652	3 167	20	19,4
Region vest	2 703	2 775	3 206	2,7	15,5
Region Midt-Norge	2 068	2 313	2 232	11,8	-3,5
Region nord	1 789	1 733	1 804	-3,1	4,1
Totalt	14 010	15 175	15 993	8,3	5,4

Tabell 21 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner fra 2009 til 2011.

Tabell 21 Utgifter fratrukket refusjoner kap. 842 etter region. 2009-2011. Beløp i 1 000 kroner

Region	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
Region øst	112 710	118 127	117 923	4,8	-0,2
Region sør	56 379	58 432	60 064	3,6	2,8
Region vest	58 150	61 619	62 283	6	1,1
Region Midt-Norge	41 761	43 123	45 003	3,3	4,4
Region nord	40 069	43 294	43 821	8	1,2
Totalt	309 068	324 595	329 095	5	1,4

2.1. Bedre utnyttelse av meklingsordningen og familievernets tilbud i høykonfliktsaker som alternativ og supplement til domstolsbehandling

Gjennomførte tiltak for å øke metodisk og faglig kompetanse hos meklere i høykonfliktsaker

I alle regioner er det iverksatt tiltak for å sikre og bedre den faglige og metodiske kompetansen hos meklerne ved familievernkontorene.

Vi har iverksatt organisatoriske og fagmetodiske tiltak gjennom opplæring og bruk av ulike meklingsmodeller. Flere familievernkontor har etablert faste og særlig skolerte meklerteam for høykonfliktsaker, enkelte kontor har meklerteam hvor to eller tre meklere samarbeider i den enkelte sak.

Enerhaugen familiekontor har arbeidet med en modell til bruk ved mekling i minoritetsetniske saker.

I rapporten fra forprosjektet til «Utviklingsprosjekt i høykonfliktsaker» er meklingsmetodikk og samarbeidstiltak i de ulike regionene gjennomgått. Rapporten gir en fylldig oversikt over tiltakene som finnes ved familievernkontorene, og danner samtidig grunnlag for økt samarbeid og kunnskapsutveksling internt. Arbeidet følger opp anbefalingene i rapporten fra arbeidsgruppen nedsatt av BLD, «Tiltak for å redusere antall barnelovssaker for domstolene», ferdigstilt mars 2011.

Tjenesten samarbeider med andre hjelpeinstanser, som ATV, politi, krisesentre, barnevern og helsestasjoner, i enkeltsaker og gjennom faste samarbeidsmøter.

Familievernkontorene har gjennom ulike informasjons- og samarbeidstiltak bidratt til økt kjennskap til familievernets tilbud. Dette bl.a. for å synliggjøre familievernet som alternativ til domstolsbehandling.

I etaten er det gjennomført ulike kompetansetiltak, slik som metodeutvikling, bruk av flere terapeuter i hver sak, barnehøringer mv.

Det er etablert kontakt med tingrettene om samarbeid og nettverksbygging, hospiteringsordninger og informasjonsutveksling. Tiltakene er i tråd med anbefalingen fra arbeidsgruppen, nedsatt av BLD.

Tabellene viser at altfor mange avslutter meklingen etter den første obligatoriske timen. Likevel er det en større prosent som benytter seg av det frivillige tilbudet om flere timer i barnelovsmeklinger (når en av partene vurderer å bringe saken inn for domstolen). Dette kan tyde på at meklerne klarer å vise nytten av dette tilbudet til nesten 42 prosent av disse foreldrene. Målet er at langt flere i denne gruppen skal nyttiggjøre seg det frivillige meklingstilbudet.

Tid	2009	2010	2011	Endring i prosentpoeng	
				09-10	10-11
1 time	71,6	71,1	69,8	-0,5	-1,3
2 - 4 timer	25,7	25,9	26,7	0,2	0,8
5 - 7 timer	2,8	3,0	3,5	0,2	0,5

Tid	2009	2010	2011	Endring i prosentpoeng	
				09-10	10-11
1 time	59,3	58,8	58,4	-0,5	-0,4
2 - 4 timer	35,9	35,9	36,5	0,0	0,6
5 - 7 timer	4,8	5,3	5,1	0,5	-0,2

Tid	2009	2010	2011	Endring i prosentpoeng	
				09-10	10-11
1 time	72,6	70,9	70,5	-1,7	-0,4
2 - 4 timer	24,0	25,5	25,7	1,5	0,2
5 - 7 timer	3,4	3,5	3,7	0,1	0,2

For å imøtekomme målet om familievernet som alternativ til domstolsbehandling, har familievernet deltatt på regionale konferanser i regi av domstoladministrasjonen. Tema har vært barnefordelingssaker og bedre samarbeid. Regionene melder at det er satt i gang aktiviteter ved alle kontorer for å unngå at barnefordelings- og samværsaker havner i rettsapparatet.

Regionene har brukt nytt materiale med metodikk for konfliktfylte meklinger, bl.a. basert på funn og anbefalinger fra FORM-prosjektet (UiO).

Resultatene av SINTEFs rapport «Evaluering av mekling etter ekteskapslov og barnelov» har vært gjennomgått på alle meklingsamlinger i regionene. Høsten 2011 ble det startet et nytt prosjekt for å kartlegge beste praksis i samarbeid omkring barn og metodebruk.

Familievernets kompetanseheving for å håndtere voldssaker fortsetter. I det kliniske arbeidet blir familier med barn under 16 år prioritert. Kurspakken «Fortsatt Foreldre» er revidert/oppdatert og sendt til alle familievernkontorene. Mange kontorer har i 2011 tilbudt «Fortsatt Foreldre»-kurs.

Fire kommuner, Larvik, Levanger, Hamar og Bærum, samarbeider målrettet med familievernkontorene omkring barn i familier som har opplevd konfliktfylte samlivsbrudd i «Ser du meg»-prosjektet. I noen av disse sakene er barnevernet også en aktiv samarbeidspartner. Arbeidet med «Ser du meg?» er prosjektorganisert, med oppstart i 2010.

2.2. God kapasitet i meklingsordningen for foreldre ved samlivsbrudd

Andelen meklings saker og saker som avsluttes i familievernet har gått opp, ventetiden for første meklings time har gått ned.

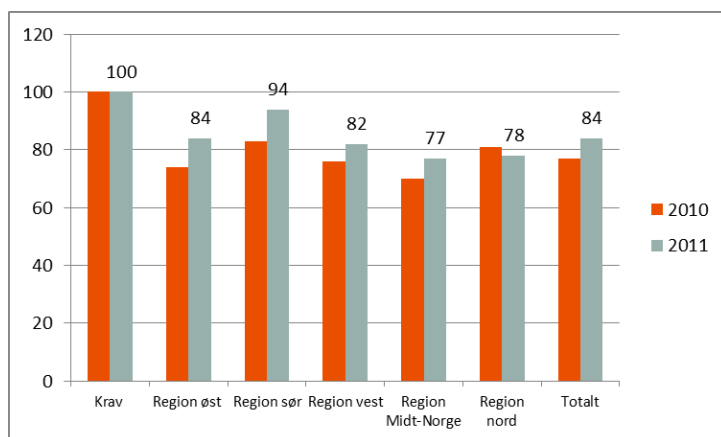
Tilgjengeligheten er sikret ved tiltak som innføring av faste meklingsdager, ambulante meklings team, økning av antall meklere, skolingstiltak og prioritering av meklings saker framfor andre oppgaver.

For å gi et helhetsbilde av familievernets lovpålagte oppdrag, er også behandlingssaker vist nedenfor. Økningen i antall meklinger må ses på denne bakgrunnen.

Det har vært en økning både i nye behandlingssaker og meklings saker. Mest markant er økningen i mekling – i tråd med kravet om å prioritere meklinger. Også her er det klare regionale forskjeller. Dette vil bli fulgt opp i styringssamtaler i 2012.

Familievernet i Region øst har hatt en nedgang både i antall konsultasjoner og nye saker. Årsaken er den store omstillingen av familievernet i regionen. På grunn av generell stillingsstopp, som skyldtes omstillinger i det regionale barnevernet, hadde familievernet vakanser store deler av året.

Figur 4 Prosentandel der krav til ventetid for mekling overholdes etter region 2010-2011

Kravet om ventetid på tre uker for meklinger overholdes i 84 prosent av sakene i 2011, mot 77 prosent i 2010. Utviklingen er positiv i alle regioner, bortsett fra Region nord. Ifølge regionen skyldes dette vakanser, sykefravær og utskiftning av meklere. Totalt viser dette at familievernnet har prioritert meklinger. Effektiviteten har økt ved at ventetiden har gått ned samtidig som familievernnet har gjennomført flere meklinger. Det er en utfordring for tjenesten å innfri ventetidskravet når saksmengden øker og kapasiteten i tjenesten forblir uendret.

Opplæring av meklere

For å opprettholde kapasiteten i meklingsstilbudet, er det avholdt tre opplæringskurs for nye meklere i regi av Bufdir i 2011. 45 personer deltok på meklingskurs, 40 fra ulike familievernkontor og fem eksterne. I tillegg var det regionale meklingsamlinger omkring temaene høykonfliktsaker, barn og tilknytningsproblematikk og vold i nære relasjoner. Dette for å sikre tilstrekkelig faglig standard i meklerkorpset.

Det foreligger nasjonale retningslinjer for sertifisering av meklere og krav til vedlikehold av kompetanse for at meklere skal beholde bevillingen. Kravene er like for interne og eksterne meklere.

Tjenesten nærmer seg målet om at 75 prosent av meklingene skal foregå i familievernnet. Samtidig overholdes kravet til ventetid for mekling i 84 prosent av sakene.

Tabell 25 Andelen meklinger i familievernet i % av totalen					
Region	2009	2010	2011	Endring i prosentpoeng	
				09-10	10-11
Region øst	76	77	74	1	-3
Region sør	52	47	73	-5	26
Region vest	63	66	73	3	7
Region Midt-Norge	53	78	77	25	-1
Region nord	72	73	75	1	2
Totalt	64	71	74	7	3

Familievernets andel av det totale antall meklinger har økt. Den ligger nå på 74 prosent av det totale antall meklinger. De eksterne meklerne utførte fortsatt 26 prosent av meklingene. Kravet om andelen utførte meklinger i familievernet utfordrer ventetidsforventningen. F.eks. melder Region Midt-Norge at de i 2011 har oppnevnt tre nye eksterne meklere for å oppfylle ventetidskravet.

3. Ved hjelp av virkemidlene til rådighet skal etaten bidra til å fremme likestilling og hindre diskriminering, med særlig vekt på personer med nedsatt funksjonsevne og lesbiske, homofile, bifile og transpersoner

Vi arbeider med å identifisere virkemidler innad i egen etat og i utadrettet virksomhet. Dette omfatter fagutøvelsen, personalpolitikken, nettbaserte tjenester, innkjøpspolitikken og tilskuddsforvaltningen. For å oppnå gode synergier er det viktig å se de ulike diskrimineringsområdene i sammenheng, og vi har f.eks. initiert et prosjekt som skal gi oss mer kunnskap om å erfare «dobbeltdiskriminering»: om å leve som lesbisk, homofil, bifil eller transperson med nedsatt funksjonsevne. Bufdir har etablert tett samarbeid og faste møteplasser med funksjonshemmedes organisasjoner og interesse- og brukerorganisasjoner for lesbiske, homofile, transpersoner og bifile, fagmiljøer og andre relevante samarbeidspartnere.

3.1. Bedre levekår og livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner

Majoriteten av befolkningen har positive holdninger til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. I enkelte tilfeller oppleves negative holdninger som kan føre til hatvold, og lhbt-organisasjonene ser dette som et økende problem. Nyere forskning antyder at majoriteten av lesbiske og homofile har det bra når vi ser på vanlige levekårsvariabler, mens et mindretall har store levekårsutfordringer, bl.a. knyttet til selvmordsatferd blant unge, livsstilssykdommer og psykisk helse. Bifile og

transpersoners livssituasjon har vi mindre kunnskap om, imidlertid har transpersoner og andre med kjønnsidentitetsutfordringer blitt mer synlige i mediene og organisasjonslivet det siste året.

Etablering av LHBT-senter

LHBT-senteret var ved årsskiftet i tilnærmet full drift, jf. Vedlegg 11. Lanseringen av senteret i november fikk stor oppslutning og ble svært godt mottatt. Høsten 2011 arrangerte også senteret en rundebordskonferanse for å oppsummere og diskutere videreføring av handlingsplanen for økt livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner.

LHBT-senteret tar egne initiativ og får en jevn strøm av nye oppgaver, både nasjonale og internasjonale. Rådet for senteret er godt etablert. Gjennom innlegg på seminarer og konferanser, jevnlig mediadekning og deltakelse på et bredt spekter av møter, har LHBT-senteret markert seg som en faglig aktør som styrker lhbt-perspektivene. I 2011 har senteret deltatt i det europeiske nettverket «Governmental LGBT Focal Points» som Norges representant, en rolle senteret også vil ha i 2012. I tillegg har senteret deltatt på flere relevante internasjonale konferanser og på et lhbt-ekspertmøte i regi av EU.

Bedre kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapen om lhbt-befolkningens levekår og livskvalitet er fragmentert. Et sentralt mål for senteret er derfor å bedre kunnskapsgrunnlaget på området. I 2011 ble tre forskningsprosjekter utlyst. To prosjekter omhandler levekårsutviklingen blant lhbt-befolkningen. Et tredje skal gi økt kunnskap om det å leve som lesbisk, homofil, bifil eller transperson med nedsatt funksjonsevne.

Opplæring og tjenesteutvikling

I 2011 har det vært et mål å videreutvikle fagkompetansen og tilbudet overfor lhbt-personer i barnevernet og i familievernet. Rokkansenterets rapport «En kartlegging av familievernets og barneverntjenestens tjenestetilbud til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner» har blitt fulgt opp, bl.a. gjennom et seminar for ansatte. Seminaret, som satte søkelys på likeverdige tjenester mht. seksuell orientering og kjønnsidentitet/uttrykk, hadde som mål å få fram «fyrtårn» som kan bidra i tjenesteutvikling av tjenester overfor lhbt-personer.

Boka «Skapsprengere» er sendt ut til de av landets barneverninstitusjoner som primært jobber med ungdom. Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner fikk i 2011 i oppdrag å utvikle et kursopplegg, «Rosa Kompetanse-opplæring», for barnevernet. Kurset skal prøves ut på barneverninstitusjoner i 2012. Temaet likeverdige tjenester mht. seksuell orientering og kjønnsidentitet/uttrykk var et av temaene på Bufdirkonferansen i september. Bufdir har også gjort seg bemerket i mediene ved å målrette deler av fosterhjemskampanjen mot lesbiske og homofile par som potensielle fosterforeldre.

Det er viktig at erfaringene fra 2011 brukes i det videre arbeidet i 2012, særlig for opplæring og kompetanseheving i barnevernet. Røkkansenteret har dokumentert at det foreligger svært lite kunnskap om unge med ikke-heterofil orientering i barnevernet, hva slags tiltak de mottar og hvordan det går med dem². Evalueringsrapporten fra NOVA/Fafo³ foreslår at det bør rettes mer oppmerksomhet på unge med annen seksuell orientering i barnevernet.

3.2. Bedre levekår og livssituasjon for personer med nedsatt funksjonsevne

I Norge, som i de fleste vestlige land, anslås antall personer med nedsatt funksjonsevne til ca. 15 prosent av befolkningen. Statistikken er usikker, noe som bl.a. skyldes manglende enighet om klare definisjoner. Personer med nedsatt funksjonsevne har samlet sett dårligere levekår enn gjennomsnittet i befolkningen, bl.a. i form av lavere utdanning, svakere arbeidstilknytning og dårligere økonomi. Kunnskapen om levekårene og livssituasjonen til personer som lever med nedsatt funksjonsevne er ikke god nok, og vi mangler gode rapporteringsverktøy og tidsseriedata for å kunne følge utviklingen over tid. Dette er en utfordring som vil styre prioriteringene for 2012.

Strategiplan for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier

I arbeidet med ny strategiplan for barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier har Bufdir utarbeidet et grunnlagsdokument som dokumenterer og beskriver hovedutfordringene. Arbeidet er kunnskapsbasert og utarbeidet i samarbeid med brukere og andre sentrale aktører på området. En prosjektgruppe med representanter fra brukerorganisasjonene, kommunene (KS), forskningen (NTNU Samfunnsforskning), fagekspertise (Frambu), velferdsdirektoratene og Statens råd for likestilling av funksjonshemmede har deltatt i arbeidet med å dokumentere og analysere hovedutfordringene.

Til tross for iverksetting av en rekke tiltak, bl.a. rettighetsfestingen av individuell plan, framstår mangelfull informasjon og dårlig koordinerte tjenester fortsatt som hovedutfordringer i 2011. Bufdir peker på seks utfordringer:

² Hope, Kristin Lofthus & Neby, Simon (2010), Kartlegging av familievernets og barnevernets tjenestetilbud til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Rapport 6-2010. Bergen: Røkkansenteret

³ Backe-Hansen, Elisabeth, Elisiv Bakketeig, Heidi Gautun & Arne Backer Grønningsæter (2011), Institusjonsplassering – siste utvei? Betydningen av barnevernsreformen fra 2004 for institusjonstilbudet. NOVA-Rapport 21/2011

- Familiens samlede behov får for liten oppmerksomhet
- Tilpassede tjenester til rett tid er fortsatt ingen selvfølge
- Problematisk livsfase- og systemoverganger
- Segregering i skole og fritid
- Uklar grenseoppgang mellom barnevern og omsorgstjenester
- Innvandrerbakgrunn kan forsterke utfordringer knyttet til en funksjonsnedsettelse

Oppfølging av FoU-plan

God kunnskap og dokumentasjon om levekårene og livssituasjonen til personer med nedsatt funksjonsevne i alle aldre er et viktig underlag for politikktutforming og tiltaksutviklingen. For å følge med på levekårs- og livssituasjonen til personer med nedsatt funksjonsevne har Bufdir i 2011 gitt SSB i oppdrag å utvikle et indikatorsett (inkluderingsbarometer). Arbeidet blir ferdigstilt i 2013.

Forskning er avgjørende for å kunne utvikle og tilby gode og målrettede tjenester til barn og unge med nedsatt funksjonsevne og deres familier. Rapporten «Ansvarsfordeling til barns beste? Barn og unge med funksjonsnedsettelser i barnevernet» ble presentert på årets Bufdirkonferanse. Studien, som er gjennomført av NOVA, foreslår bl.a. at det er behov for mer kunnskap i barnevernet om barn med særlige behov, videreutvikling av samarbeidsrelasjonene mellom barnevernet og andre etater og økt forutsigbarhet mht. økonomiske rammer. Bufdir følger opp rapporten i 2012.

Rapporten «Store bofellesskap for personer med utviklingshemming» (NTNU) har, sammen med annen dokumentasjon, gitt økt oppmerksomhet for personer med utviklingshemming i 2011.

I arbeidet med å spre kunnskap og påvirke holdninger har Bufdir bl.a.:

- Gitt produksjonsstøtte til ti nye episoder i serien «Sånn er jeg, og sånn er det». Filmene planlegges ferdig for visning på NRKs julemorgen i 2012
- Finansierte og bredt distribuerte boka «HINDERLØYPE. Foreldre, barn og funksjonshemming»
- Medvirket i og finansiert gjennomføring av to regionale konferanser om politikken for mennesker med utviklingshemming
- Hatt ansvar for program og gjennomføring av parallelesjon om «unødig uhelse blant personer med nedsatt funksjonsevne» på den tiende nordiske folkehelsekonferansen

Utviklingstrekk i arbeidet med universell utforming

Antall aktører som jobber med universell utforming har økt kraftig i alle samfunnssektorer, både offentlig og private. Samtidig ser vi at det ofte er en fragmentert tilnærming til arbeidet med å skape et tilgjengelig samfunn, der hver aktør og hver sektor først og fremst er opptatt av egne

ansvarsområder. For å muliggjøre full deltakelse for alle trengs sammenhengende aktivitets- og tjenestekjede gjennom økt samhandling mellom ulike aktører.

Deltasenteret tok i 2011 initiativ til et nettverk for instanser som arbeider med kollektivtransport og uteområder. På nettverkskonferansen høsten 2011 var det stor oppslutning både fra sentrale myndigheter, fylker og private aktører. Interessen for tverrfaglige møteplasser er stor. Deltasenteret har tatt rollen som koordinator for videre arbeid i nettverket, og planlegger flere møter i 2012. I arbeidet med å forberede den internasjonale konferansen UD2012 legger vi særlig vekt på å utvikle nasjonale og internasjonale nettverk for framtidig samhandling.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er gyldig fra 2009, men mangler fortsatt forskrift og har utsatt håndheving av enkelte paragrafer knyttet til IKT. En annen forutsetning for å håndheve loven, er standarder og veiledninger som konkretiserer kravene. Deltasenteret arbeider med flere standarder og veiledere som berører tilgjengelighet på områdene: IKT, tjenester, uteområder og veifinning i bygg. Senteret leder i samarbeid med Standard Norge en strategisk rådgivningsgruppe (SAGA) for det europeiske standardiseringsorganet CEN. Se også egen årsrapport, jf. Vedlegg 11.

«Hva med oss?»

I 2011 er det utviklet og delvis utprøvd nye kurskonsept tilpasset etniske minoritetsgrupper og samisk befolkning.

Søkning til kursene er jevnt økende fra alle samfunnslag. Elektronisk kurspåmelding har gitt en klar økning. I 2011 har regionene erfart at etterspørselen er større enn tilbudet. Mange av deltakerne står oppe i en svært krevende hverdag, der ofte både barn og én eller begge foreldrene kan ha en diagnose.

Ressurskontoret i Oslo har utarbeidet og påbegynt utprøving av et opplegg for foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn i målgruppen.

Samisk kompetansesenter i Karasjok har startet utvikling av et kursopplegg for samiskspråklige foreldre og opplæring av kursledere. Disse kursene skal utvikles som minikonsept på inntil åtte timer.

«Hva med oss?» er under revidering med bakgrunn i brukerevalueringer og kurslederevalueringer. Det er avholdt tre parkurs etter modell av reviderte kursopplegget høsten 2011.

4. Et godt samarbeid med kommunene

Bufetat arbeider aktivt for å fremme godt samarbeid med kommunene. Det viktigste kommunesamarbeidet finner sted i den løpende kontakten mellom det enkelte fagteam og kommunene i fagteamområdet og i kontakten mellom kommunene og Bufetats tiltak.

Kommuneundersøkelser

Regionene har i 2011 gjennomført undersøkelser om samarbeidet mellom Bufetat og kommunene. Undersøkelsene har som siktemål å bedre kvaliteten på samarbeidet med kommunene og heve kvaliteten på tjenestene som Bufetat tilbyr. Metoden baserte seg på nettbasert spørreundersøkelse, lokale dialogkonferanser og konkrete og kortfattede forbedringsprotokoller fra dialogkonferansene. Resultatene fra undersøkelsen tegner stort sett et positivt bilde av samarbeidet. Prioriterte områder for videre arbeid er gjensidig informasjon om overordnede føringer, felles dialog og brukermedvirkning.

Kommunene ble invitert til 14 dialogkonferanser som ble avholdt i alle regioner våren 2011. Målet var å få synspunkter fra kommunene på den videre utviklingen av Bufetats tiltaksapparat, i første rekke barneverninstitusjonene.

Blir møtt som likeverdige partner

Hovedfunnet er at kommunene i de fire regionene er tilfredse med samarbeidet med Bufetat. Barneverntjenesten i kommunene vurderer samarbeidsrelasjonene til å være gode, og opplever i stor grad å bli møtt som en likeverdig partner. Kommunene vurderer i stor grad at ansatte i Bufetat er tilgjengelige i arbeidet med den enkelte sak, og gir Bufetat høy score for å legge til rette for reell brukermedvirkning og for å være tilstrekkelig opptatt av familie og nettverksarbeid.

Kommunene gir stort sett Bufetat høyere score enn Bufetat gir kommunene. Svarprosenten i undersøkelsen er på 85 prosent. De fire regionene som gjennomførte undersøkelsen var Region øst, Region sør, Region Midt-Norge og Region nord.

Enige om mangler ved tilbudet

Undersøkelsen viser samtidig at barneverntjenesten i kommunene og Bufetat er enige om at det er store mangler ved barnevernets tjenestetilbud både i det kommunale og i det statlige barnevernet. Begge er enige om at de kommunale og statlige barneverntiltakene ikke dekker behovene som er der, og tilbudet oppleves ikke som helhetlig.

Felles forbedringsprotokoller

Undersøkelsen er nettbasert og de fire regionene har i etterkant av undersøkelsen gjennomført lokale dialogkonferanser i samarbeid med kommune. Deretter har regionene i samarbeid med barneverntjenestene i kommunene laget felles forbedringsprotokoller. Forbedringsprotokollene vektlegger bedre kvalitet i arbeidet, målbare tiltaksplaner, behov for felles kompetanseheving, utvikling av tiltaksapparatet, bedre informasjonsutveksling og felles rutiner som sikrer brukermedvirkning i alle ledd.

Barnevernets tvisteløsningsnemnd

Barnevernets tvisteløsningsnemnd (BTN) er opprettet av BLD for å avgi veiledende uttalelser i de såkalte gråsonesakene der barn har rettigheter etter flere lovverk på grunn av funksjonshemminger. Direktoratet har opptrådt som partsrepresentant for Bufetat. Motpart er ulike kommuner. BTN har fra oktober 2010 og ut 2011 avgitt uttalelser i 17 saker. Uttalelsene legges ut på BTN sine nettsider.

Bufdir vurderer at BTN har hatt en positiv effekt på samarbeidet mellom kommunalt og statlig barnevern. BTN har bidratt til avklaring av reglene, selv om det fortsatt gjenstår uklarheter. Fagteam og fosterhjemtjeneste er mer bevisst på regelverk og på å opptre tydelig overfor kommunene i potensielle tvistesaker. Det oppfattes også som positivt at det finnes et forum for å løse slike saker. Regionene melder at så langt har nemndas uttalelser blitt etterfulgt av partene. Nemndas uttalelser bidrar også til at Bufetat får en mer enhetlig praksis og et mer likeverdig tilbud.

Opplæringsprogram – utsatte gravide og småbarnsforeldre

Familievernet i alle landets regioner har deltatt aktivt i regionalt opplæringsteam sammen med de aktuelle samarbeidspartnerne. Hensikten har vært å skolere kommunene for bedre å sette inn tiltak der tidlig intervensjon overfor utsatte gravide og småbarnsforeldre er nødvendig.

«Skolepakken»

Arbeidet med det pedagogiske materialet «Skolepakken», bestående av to animasjonsfilmer, Sara og Alex, og en håndbok ble slutført, lansert og distribuert til alle landets barneverntjenester i april 2011. Materialet er ment som et hjelpemiddel for de kommunale barneverntjenestene når de forteller skolebarn om barnevernet. Barnevernmyndighetene på Færøyene har i 2011 fått oversatt og bearbeidet materialet til bruk i sine tjenester. «Skolepakken» er forankret i Bufdirs og BLDs kommunikasjonsstrategi «Et åpent barnevern» for 2008-2011.

Regionale konferanser om utsatt ungdom

Bufdir har arrangert fem regionale konferanser om temaet «utsatt ungdom». Konferansenes målsetting var å presentere erfaringer og kunnskap fra satsinger og utviklingsarbeid rettet mot utsatte ungdomsgrupper.

En konferanse ble gjennomført i Drammen i 2010 og fire konferanser i 2011 i hhv. Tromsø, Bergen, Trondheim og Oslo. Konferansene ble gjennomført i samarbeid med Husbanken, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet, og direktoratenes underliggende forvaltningsorganer⁴. Totalt har det vært nær 800 personer på konferansene (inkludert konferansen i Drammen i 2010). Det har vært deltakelse fra alle sektorer, faggrupper og ansattnivå som var målgruppe for konferansene. Vi er spesielt glad for at det var størst deltakelse fra kommunal sektor. Responsen fra deltakerne var svært positiv. Konferanseevalueringene gir et godt grunnlag for å si at konferansene har vært svært vellykkede både med tanke på å synliggjøre felles utfordringer og muligheter, for økt forståelse for tverrfaglig samarbeid og for å legge til rette for nettverksbygging og konstruktiv oppgaveløsning. Samarbeidet om planlegging og gjennomføring av konferansene på sentralt og regionalt nivå har vært en positiv erfaring, og det er bred enighet om at samarbeidet bør opprettholdes og styrkes.

«Ungdom i svevet»

Sluttrapporten til prosjektet «Ungdom i svevet» (2007-2010) kom i 2011. Prosjektet har vært et nasjonalt kunnskapsprosjekt som har arbeidet med tiltaksutprøving, fagutvikling og forskning på virksomme tilnæringsmåter overfor ungdom (15-25 år) i risiko. Prosjektet har vært ledet av Fylkesmannen i Nordland i samarbeid med Universitetet i Nordland. Hovedprosjektet har vært finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Bufdir. Sluttrapporten «Gi viljen mulighet» konkluderer med at ungdom i risiko trenger å bli sett, få anerkjennelse og bli stilt forventninger til. For å sikre at kunnskapen fra prosjektet blir videreført har Fylkesmannen i Nordland, i samarbeid med Universitetet i Nordland, fått en pådriver- og veiledningsfunksjon overfor de andre embetene i en periode på fire år. Bufdir vil tilrettelegge for at kunnskap fra prosjektet gjøres kjent og blir brukt i direktoratets arbeid med utsatte barn og unge.

Bufdirs vurdering, bl. a. etter å ha gjennomført fem regionale konferanser om utsatt ungdom og deltatt i prosjektet «Ungdom i svevet», er at ungdom i mye større grad må medvirke i utvikling av tiltak, og at organisatoriske løsninger i større grad må ta utgangspunkt i ungdommenes behov. Arenaer for fagfolk, ungdom og lokalpolitikere som møtes for refleksjon, erfaringsutveksling og

⁴ Bufetat og Husbankens regioner, NAV fylke, fylkeskommuner og fylkesmannsembetene

faglige innspill har vist seg egnet i utviklingen av lokale tiltak. Gode løsninger forutsetter samhandling.

4.1. Være pådriver i arbeidet for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Bufetat og kommunene og mellom kommunale barneverntjenester og fagteam

Bufetat har etablert et samarbeid nasjonalt og regionalt med KS knyttet til inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Bufetat og kommunene. En veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler ble utarbeidet i godt samarbeid med KS i 2010 og distribuert i 2011.

Arbeidet med å inngå samarbeidsavtaler mellom Bufetat og kommuner og fagteam og kommunale barneverntjenester er i god utvikling. I flere regioner er det gode prosesser i samarbeid med KS og kommuner om å inngå overordnede avtaler. Fortsatt er det forskjeller mellom regionene i andel inngåtte samarbeidsavtaler. Samlet sett når vi målet om å øke antall inngåtte avtaler.

4.2. God akuttjeneste hvor barna plasseres raskt i gode tiltak av høy kvalitet

Rutiner for god akuttberedskap

Bufetat har besluttet å utvikle faglige standarder, kvalitetsindikatorer og planer for kompetansebygging. De prioriterte områdene i 2012 er kartlegging og akuttarbeid. Gjennom utvikling og implementering av standarder og kompetanse på akuttområdet, vil etaten kunne gi kommunene, de berørte familiene og barna et kvalitativt bedre og mer likeverdig tilbud. Bufetat samarbeider bredt med eksterne fagmiljøer og kommuneorganisasjoner for å komme fram til hvordan Bufetat best skal kunne bistå kommunene bedre. Bufetat kan bistå mer systematisk i arbeidet med å motvirke at kriser i familier og lokalmiljøer ender i akuttplasseringer av barn og unge. Når akuttplasseringer skjer skal Bufetats team og medarbeidere kunne arbeide i henhold til beste kunnskap om virkninger av kriser på individer og i systemer. Akuttplasseringer skal være kortest mulig og bidra til at tilbudet etter akuttplassering er relevant og av god kvalitet.

Nye akuttplasseringer

Tabell 26 viser antall nye akuttplasseringer og andel akuttplasseringer av alle plasseringer i barneverninstitusjoner og fosterhjem i 2011. Forsterkede fosterhjem er ikke inkludert i tabellen.

Tabell 26 Antall nye og andel akutt plasseringer i barneverninstitusjoner og fosterhjem. 2011			
Akutt plasseringer	Totalt	Institusjon	Fosterhjem
Antall nye akutt plasseringer	2 085	1 132	953
Andel akutt plasseringer	53,4	49,4	59,2

Akutt plasseringer er her definert som plasseringer etter følgende hjemler i barnevernloven: § 4-6, 1. ledd hjelpetiltak akutt, § 4-6, 2. ledd akutt uten samtykke og § 4-25 jf. § 4-24.

Datagrunnlaget for fosterhjem omfatter utelukkende plasseringer i statlige familiehjem, statlige beredskapshjem og private fosterhjem. Kommunale fosterhjem og fosterhjem med refusjon er ikke en del av datagrunnlaget. Kategorien institusjon omfatter statlige-, private- og andre offentlige institusjoner.

Tabellen viser at nesten 2 100 nye akutt plasseringer ble foretatt i 2011. Det var noen flere akutt plasseringer i institusjon enn i fosterhjem. Akutt plasseringene utgjorde totalt 53,4 prosent av alle nye plasseringer i 2011 (dvs. med start i 2011). Andelen nye akutt plasseringer i fosterhjem var 59,2 prosent i 2011. Akutt plasseringer i institusjon utgjorde 49,4 prosent av alle nye institusjons plasseringer. Tilsvarende tall for 2010 var 52,6 prosent totalt, 56,8 prosent for fosterhjem og 50,1 prosent for institusjon. Det er med andre ord ingen signifikant økning i andelen akutt plasseringer fra 2010.

4.3. Være pådriver overfor kommunene i tiltak for å styrke foreldrerollen

Program for foreldreveiledning over hele landet

I 2011 ble det sertifisert 412 veiledere i foreldreveiledning fordelt på 71 kommuner fra alle regioner. Av disse var det 61 som fikk kompetanse i veiledning av foreldre med minoritetsbakgrunn.

Alle regioner har fått både veileder- og trenerkompetanse. Opplæring i foreldreveiledning gis i hovedsak til ansatte på helsestasjon, i barneverntjenesten, i barnehager, forebyggende enheter for familiesentre og pedagogisk psykologisk tjeneste. Det gis opplæring i minoritetsprogrammet til ansatte i flyktningetjenesten, på det kommunale introduksjonsprogrammet for nyankomne flykninger, ved voksenopplæringstiltak og på skoler. Det er en utfordring å få kommuneansatte med veiledningskompetanse friggitt til å drive foreldreveiledningskurs i arbeidstiden. Nytt i 2011 er en fedregruppe med somaliere i Oslo som har gjennomført programmet for minoriteter.

Ved utgangen av 2011 er det 2 400 personer med veiledningskompetanse og ca. 80 personer med trenerkompetanse fordelt over hele landet. Av de 80 er det 31 trenere som arbeider i Bufetat. Det er

trenere tilknyttet Høgskolen i Telemark som gir veilederopplæring integrert i helsesøsterutdanning, ved Kriminalomsorgens utdanningscenter som gir veilederopplæring til ansatte i fengslene og ved Universitetet i Oslo som arbeider for å legge veilederopplæringen inn i mastergradsutdanning ved Institutt for spesialpedagogikk.

Den årlige ICDP nordisk nettverkskonferanse ble i mai 2011 holdt i Svolvær. Alle regionene var representert. Regionene nord, Midt-Norge og øst hadde faglige innlegg. I tillegg rapporterer regionene om regionale nettverkssamlinger for veiledere i foreldreprogrammet.

I 2010 ble temaene kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og vold integrert i opplæringsprogrammet rettet mot minoriteter. I 2011 ble dette utprøvd i arbeid med foreldre med godt resultat.

Bufdir har i samarbeid med Helsedirektoratet utviklet permen «Sammen foreldre og barn» til bruk i det daglige arbeidet på helsestasjonen. Permen brukes av helsesøstre til veiledning av foreldre om samspill med barnet. Målet er å skape gode oppvekstvilkår for barnet og forebygge psykososiale vansker. I 2011 distribuerte Bufdir materialet til to tredjedeler av de ca. 60 000 fødende i Norge. 200 helsesøstre har fått opplæring i bruk av materialet. Helsestasjonene etterlyser materiell oversatt til andre språk for foreldre med annen språkbakgrunn.

«Godt samliv»

Kursopplegget for «Godt samliv» (parkurs for førstegangsforeldre) ble oppdatert i 2010, og har vært tilgjengelig for helsestasjonene gjennom hele 2011. Helstasjonene kan bestille materialet gratis hos Andvord, etter at bestillers veilederkompetanse er klarert fra Bufdir. Kursene arrangeres lokalt, innenfor kommunenes egne rammer.

Andvords oversikt over utsendt «Godt samliv»-materiell viser en markant nedgang fra 2010 til 2011. I 2010 gikk det ut drøyt 22 000 enheter (brosjyrer, plakater, parhefter og kurslederpermer), mens tallet for 2011 var ca. 8 500. Noe av forklaringen kan være at kommunene fortsatt har hatt noe materiell på lager. Nedgangen var minst på utsendte parhefter: 1 907 hefter i 2011, mot 3 230 i 2010. Dette tyder på at helsestasjonene fortsatt tilbyr slike kurs til førstegangsforeldre, men aktiviteten har avtatt.

«Fortsatt Foreldre»

«Fortsatt Foreldre» er et kursopplegg for foreldre etter samlivsbrudd. Målet er å fremme samarbeidet om felles barn. Alle familievernkontor har fått tilsendt revidert materiell for å kunne arrangere kurs eller bruke materialet på annen måte. Bufdir overtok kursopplegget fra Modum Bad vederlagsfritt høsten 2010. Opplegget ble revidert og ferdigstilt av Bufdir i februar 2011.

Papparingen

Papparingen er et likestillingstiltak utviklet av Reform på oppdrag fra BLD. Bufdir overtok programmet våren 2011. Det ble høsten 2011 forberedt arbeid med å tilpasse oversendt materiell til Bufetats designprogram. Kvalitetssikring av innholdet er påbegynt. Det nyproduserte materialet vil foreligge tidlig i 2012.

Bufdir arbeider med bedre samordning av alle prosjekter og programmer som kommunene får tilbud om. Oppgaven er omfattende, og inkluderer prosjekter og tiltak i det statlige barnevernet. Det ble ikke slutført i 2011. Arbeidet videreføres med økte ressurser i 2012.

«Ser du meg»

«Ser du meg?» er et tilbud til voksne og barn etter samlivsbrudd, særlig rettet mot høykonfliktfamilier. Prosjektet ble startet høsten 2010, og 2011 var dermed det første hele prosjektåret. Oppdragsgiver er BLD. Fire kommuner og fire familievernkontorer inngår i prosjektet. Det har tre satsingsområder: Utvikle og gjennomføre tilbud om samtalegrupper for barn etter samlivsbrudd, parallelle tilbud til voksne som gjennomgår samlivsbrudd og tjenestesamarbeid mellom aktuelle instanser. Alle medvirkende instanser har i 2011 etablert en egen prosjektorganisasjon, og tilbyr nå samtalegrupper etter PIS-modellen og «Fortsatt Foreldre» – kurs til voksne. Det legges særlig vekt på informasjon og rekrutteringsarbeid overfor familier som opplever høy grad av konflikt i forbindelse med samlivsbrudd. Det pågår et faglig arbeid for ytterligere å tilpasse tilbud og oppfølging til høykonfliktfamilier. Ulike samarbeidsmodeller utprøves. De som inngår i prosjektet er kommunene Bærum, Hamar, Levanger og Larvik. Familievernkontorene som deltar er: Familievernkontoret Asker og Bærum, Hamar familiekontor, Familievernkontoret i Levanger, og Familievernkontoret i Søndre Vestfold. I tillegg er det inngått et samarbeid med «Vanlig, men vondt»-prosjektet i Kristiansand.

5. God økonomisk og faglig styring

Etaten har i 2011 jobbet med å legge grunnlaget for å heve kvaliteten i tiltakene og prinsippene for å differensiere tilbudet ytterligere etter barnas behov. Tilpasning av tiltakene etter brukernes behov har, sammen med sterk aktivitetsvekst, gitt stor økning i bruk av fosterhjem og en liten reduksjon i antall barn som er på institusjon. På kort sikt er det omstillingsutfordringer i tiltaksapparatet, både faglige og økonomiske, mens det på lang sikt ser ut til at midler kan frigjøres til å bedre tilbudet.

Direktoratet har gjennomført en omorganisering for å tilpasse seg nye oppgaver som er lagt til etaten og sikre at direktoratet fyller sine roller som både fagdirektorat og som virksomhetsstyrer. For å understøtte dette har Bufdir opprettet en egen virksomhetsstyringsenhet som har tett dialog både med avdelingene i direktoratet og ledelsene ute i regionene. Samtidig har avdelingene i direktoratet fått et tydeligere ansvar for fagutviklingen og oppfølging av denne gjennom virksomhetsstyringsenheten.

Direktoratet har etablert tettere dialog med regionene og regiondirektørene er trukket mer med i den overordnede styringen av etaten. Flere avgjørelser og avklaringer for etatens utvikling blir tatt av regiondirektørene samlet. Dette sikrer en mer enhetlig utvikling av etaten. Samtidig innbyr dette til deling av erfaringer på tvers av etaten.

Et viktig element for å sikre økonomisk styring er plan for budsjettbalanse for det statlige barnevernet. I tillegg følges månedsrapportene systematisk opp i direktørmøtene.

Et av formålene med barnevernreformen i 2004 var at kvaliteten på tjenestene skulle øke og sikre et likeverdig tilbud i hele landet. Det var mål om å sikre god kvalitet i alle ledd innen barnevernet og å bidra aktivt til at det skjer en faglig videreutvikling av tjenestetilbudet.

Faglige vurderinger tilsier at det er bedre for barn å vokse opp i eget hjem eller i fosterhjem framfor institusjon. Et sentralt virkemiddel har derfor vært å vri tjenesteb Bruken fra institusjon til fosterhjem og hjemmebaserte tjenester. Bruk av institusjoner er redusert de siste årene, også i løpet av 2011. Fra 2010 til 2011 er antall barn i institusjon redusert med 3 prosent, mens antall barn i statlige fosterhjem og fosterhjem med forsterkning har økt med rundt 13 prosent. For noen barn er institusjon likevel riktig tilbud.

Innføring av godkjenningsordning, felles kvalitetskrav, rutiner og retningslinjer har vært virkemidler for bedret kvalitet og mer likeverdig tilbud.

For å øke kvaliteten på tjenestene er det behov for bedre å imøtekomme barnas ulike behov. Derfor har Bufetat besluttet å differensiere og ytterligere spesialisere institusjonstilbudet og arbeide med å

utvikle faglige standarder for arbeidet med barn og unge. Dette vil styrke grunnlaget for faglig styring. Parallelt arbeider Bufetat med kompetanseheving av ansatte.

Vi har foretatt en rekke utbedringer og endringer i fag- og rapporteringssystemet. Dette har gitt bedre kvalitet. Særlig for fosterhjemfeltet har det blitt gjort forbedringer. Her er det nå økt omfang og mer presis informasjon å hente til styring og oppfølging.

Etaten har iverksatt flere aktiviteter for å profesjonalisere etatens innkjøpsarbeid. Målet er at alt innkjøpsarbeid skal støtte god faglig kvalitet i tjenestetilbudet og bidra til god økonomisk styring.

Effektiv organisering og drift

Buudir arbeider for tydeligere innkjøpsroller, tydeligere fullmakter og tilpasset kompetanse, enklere prosesser for inngåelse og bruk av kontrakter og bedre kontroll på etterlevelse og oppfølging.

Arbeidet er flerårig og vil dekke både de strategisk viktige anskaffelsene knyttet til barnevern og de mer generelle innkjøpskategoriene.

I 2012 skal Bufetat jobbe for tydeligere roller og fullmakter på innkjøpsområdet. Bufetat skal utvikle en gevinstrealiseringsplan for mulig innføring av eHandel og årlige rullerende innkjøpsplaner for å se på muligheten av å frigjøre midler fra innkjøpsområdet til å støtte etatens øvrige faglige arbeid.

5.1. Bufetat/Buudir skal organisere driften og virksomheten slik at etaten oppnår budsjettbalanse

Budsjettbalanse på alle kapitler og poster har vært en av etatens fire hovedprioriteringer i 2011. Vi har særlig jobbet for å effektivisere driften av barnevernet og omsorgssentrene for enslige mindreårige asylsøkere.

Barnevernet

Vi har hatt budsjettutfordringer innenfor barnevernet i 2011, noe som har vært spesielt knyttet til den sterke veksten i antall barn og oppholdsdager.

Vi har iverksatt flere tiltak for å takle budsjettutfordringene, bl.a.:

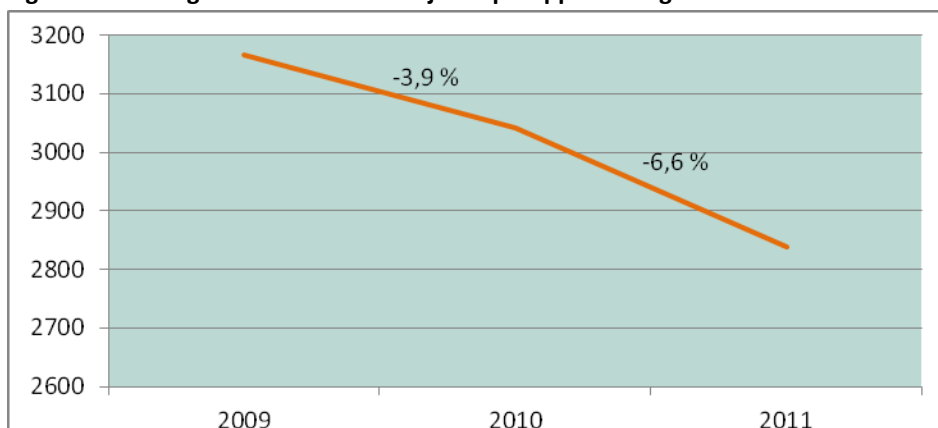
- Tettere styring av regionene, med ekstra virksomhetsstyringssamtaler
- Oppfølging av regionenes økonomistyring gjennom felles planverk – "Plan for budsjettbalanse"
- Vridning fra bruk av institusjon til bruk av fosterhjem og hjelpetiltak i hjemmet
- Reduksjon i investeringer

- Innstramminger i fullmakter til kjøp av private institusjonsplasser
- I tillegg er vi i gang med «Prosjekt fosterhjem» som skal standardisere praksisen for forsterkede fosterhjem

Vårt målrettede arbeid med plan for budsjettbalanse startet i 2011. Arbeidet gir oss grunnlag for å fange opp endringer tidligere, og vi forventer at vårt systematiske arbeid gir gevinster i årene som kommer. I rapporten «Evaluering av faglig og økonomisk styring i det statlige barnevernet» desember 2011 fra Deloitte heter det: «Etter vår vurdering gir Plan for budsjettbalanse 2011, med tilhørende Excel-tabeller, Bufdir viktig informasjon om regionenes økonomiske og driftsmessige utfordringer på et tidlig tidspunkt, slik at Bufdir får muligheter til å gjennomføre en målrettet oppfølging av den økonomiske utviklingen i regionene.

Figur 5 Totale utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag 2009- viser totale utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag fra 2009 til 2011. Alle utgifter i regionene inkludert administrative utgifter og støttefunksjoner, på alle formål, fordelt på summen av oppholdsdager i alle tiltak gir et bilde på den totale produktiviteten i etaten.

Figur 5 Totale utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag 2009-

Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag, korrigert for pris- og lønnsvekst, er totalt sett redusert med 6,6 prosent fra 2010 til 2011. At flere barn får hjelp fra det statlige barnevernet og at utgiftene pr. barn avtar tyder på en betydelig effektivisering. Effektiviseringen innebærer bl.a. vridning fra bruk av barneverninstitusjon til fosterhjem og hjelpetiltak i hjemmet – vridning fra dyrere til billigere tiltak. I tillegg til å være økonomisk lønnsom, er vridningen i tråd med barnevernfaglige vurderinger.

Tabell 27 viser utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag etter tiltakstype. Vi ser på utgifter pr. oppholdsdag pr. tiltak for et bilde på produktiviteten innad i tiltakene.

Tabell 27 Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag etter tiltakstype. Beløp i faste kroner					
Tiltakstype	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
691 Fosterhjem	1 495	1 152	1 120	-22,9	-2,7
692 Barneverninstitusjon	8 511	7 282	7 574	-14,4	4,0
693 Hjelpetiltak i hjemmet	882	857	809	-2,9	-5,6

Merk: her er forsterkede fosterhjem med.

Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag i hjelpetiltak i hjemmet reduseres i perioden fra 2009 til 2011, korrigert for lønns- og prisvekst.

Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag i barneverninstitusjoner øker mer enn lønns- og prisveksten i 2011 sammenlignet med 2010. Økningen i de statlige barneverninstitusjonene henger sammen med aktivitetsreduksjonen og behovet for omstilling. Omstilling og nedbygging av kapasitet tar tid og fører periodevis til lavere beleggprosent. Utgiftene reduseres derfor ikke i samme takt som aktiviteten. Utgifter pr. oppholdsdag i private institusjoner øker mer enn hva prisveksten skulle tilsa. Dette har bl.a. sammenheng med innføringen av nasjonale rammeavtaler, økt omfang av tilleggstenester, endring i målgrupper og enkeltkjøp.

Utgifter fratrukket refusjoner pr. oppholdsdag i fosterhjem består av både utgifter til statlige familie- og beredskapshjem og utgifter til kommunale fosterhjem med statlige forsterkingstiltak. Vi har en betydelig aktivitetsøkning når det gjelder bruken av forsterkingstiltak og en effektivisering på denne delen av formålet fra 2010 til 2011. Vi har samtidig en økning i utgifter pr. oppholdsdag for statlige familie- og beredskapshjem på nær 10 prosent fra 2010 til 2011. Dette skyldes hovedsakelig innføringen av standardkontrakter. Samlet sett har formålet en reduksjon i utgifter fratrukket refusjoner fra 2010 til 2011, korrigert for lønns- og prisvekst, på 2,7 prosent.

Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

For 2011 ble vi tildelt 229,1 mill. kroner på kapittel 856, noe som dekker drift av 115 plasser. Staten driftet 162 plasser ved inngangen til 2011. I forbindelse med tildelingen utredet vi derfor et omstillingsprosjekt som senere ble stanset av BLD, jf. tillegg til tildelingsbrev nr. 2. I Revidert nasjonalbudsjett (RNB) ble tildelingen styrket med 88,8 mill. kroner, slik at den totale tildelingen dekker drift av 162 plasser.

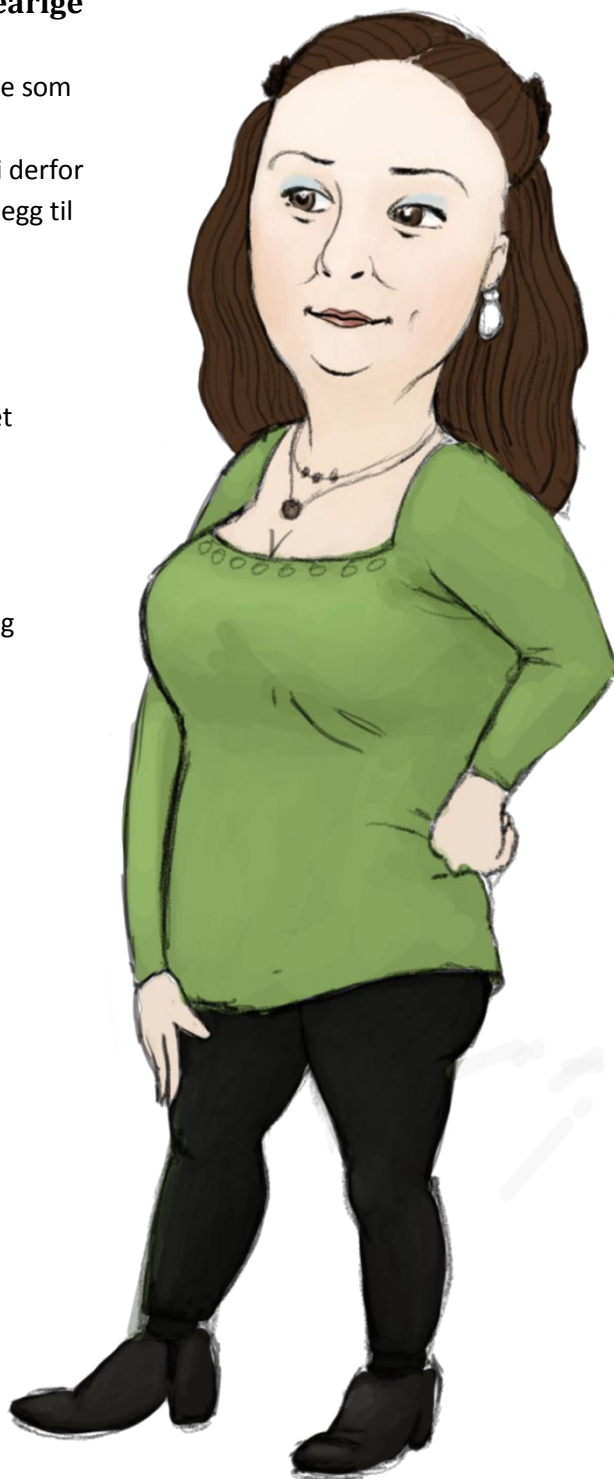
Økonomistyringen på dette området i 2011 har vært preget av usikkerheten på området, der vi tidvis har driftet 162 plasser med en tildeling tilsvarende 115 plasser. I disponeringsbrevet for 2011 ble regionene pålagt å optimalisere driften av de 162 plassene. Videre la Bufdir føringer om at det ikke skal foretas nye kjøp når det er ledig kapasitet i etatens egne omsorgssentre.

Tildelingen for 2012 er på 243,2 mill. kroner, noe som dekker drift av 120 statlige omsorgssenterplasser. I den forbindelse gjennomførte Bufdir, i samarbeid med tillitsvalgte og berørte regioner, et omstillingsprosjekt på høsten 2011 som skulle utrede hvilke omsorgssentre det er hensiktsmessig å drifte videre, og hvilke det er hensiktsmessig å avvikle. Det ble besluttet at omsorgssentrene Eidsvoll og Sjøvik avvikles, noe som innebærer omstilling fra 162 til 114 plasser i de statlige omsorgssentrene.

Administrative stillinger og enhetlig ledelse

Det er i 2011 stilt krav at administrative stillinger ikke skal øke.

Bufetat har i 2011 en nedgang i administrative stillinger i direktoratet og regionene. I direktoratet er det mange stillinger som både har

direktoratsoppgaver og oppgaver knyttet til drift av regionene. For at det skal være mulig å rapportere systematisk over tid, har vi derfor valgt å rapportere alle stillinger i direktoratet omregnet til årsverk. Vi estimerer at det er ca. 100 årsverk i Bufdir som ikke er knyttet til drift av regionene.

Vi har ikke hatt vekst i antall ansatte i administrative stillinger i direktoratet og regionene knyttet til drift av de regionale tjenestene, med mindre etaten eksplisitt er tildelt midler til nye stillinger.

Det er gjort en gjennomgang av regional ledelse og administrative funksjoner på enhetsnivå, regionsnivå og direktoratsnivå. Formålet med gjennomgangen er å forenkle administrative ledd slik at administrative funksjoner blir løst med høy kvalitet samtidig som ressursene samlet sett blir brukt mest mulig effektivt. Arbeidet med å forenkle administrative funksjoner vil fortsette i 2012 med formål å gjennomføre organisatoriske endringer slik at forenklinger blir gjennomført og samlede ressurser blir benyttet mest mulig effektivt.

Regnskapsrapportering

1. Utgiftsforklaringer

Tabell 29 viser utviklingen i regionenes utgifter og inntekter på kapittel 842/3842 fra 2009 til 2011. Utgifter fratrukket refusjoner øker med 4,5 mill. kroner, tilsvarende en nominell vekst på 1,4 prosent, som er lavere enn lønns- og prisveksten.

Post	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
01 Driftsutgifter	190 596	197 940	201 267	3,9	1,7
21 Spesielle driftsutgifter	2 863	4 102	5 423	43,3	32,2
70 Tilskudd til kirkens familievern	122 264	126 152	127 758	3,2	1,3
Sum utgifter	315 723	328 194	334 447	4,0	1,9
15-18 Refusjoner	-6 655	-3 599	-5 352	-45,9	48,7
Utgifter fratrukket refusjoner	309 068	324 595	329 095	5,0	1,4
Andre inntekter					
01 Diverse inntekter	-763	-1 066	-767	39,7	-28,1
Netto utgift (utgifter - inntekter)	308 306	323 530	328 328	4,9	1,5

Kapittel 855/3855 – Det statlige barnevernet

Tabell 30 viser utviklingen i utgifter og inntekter på kapittel 855/3855 fra 2009 til 2011.

Post	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
01 Driftsutgifter	3 200 139	3 367 136	3 468 327	5,2	3,0
22 Kjøp av barneverntjenester	1 573 888	1 545 944	1 629 480	-1,8	5,4
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	31 329	26 408	25 971	-15,7	-1,7
60 Tilskudd til kommunene	160 114	211 682	279 499	32,2	32,0
Sum utgifter	4 965 470	5 151 171	5 403 277	3,7	4,9
15 - 18 refusjoner	-116 059	-125 056	-136 582	7,8	9,2
Utgifter fratrukket refusjoner	4 849 412	5 026 114	5 266 695	3,6	4,8
01 - 02 Diverse inntekter	-137 180	-130 479	-23 564	-4,9	-81,9
60 Kommunale egenandeler	-865 629	-845 047	-854 106	-2,4	1,1
Sum andre inntekter	-1 002 810	-975 526	-877 670	-2,7	-10,0

Utgifter fratrukket refusjoner øker med 241 mill. kroner fra 2010 til 2011. Utgiftsveksten, som samlet er på 4,9 prosent, er høyere enn lønns- og prisveksten. Aktivitetsveksten i samme periode er nær 10 prosent – betydelig høyere enn utgiftsveksten. Vridning til billigere tiltak har gitt effektivisering.

Post 60 Tilskudd til kommunene har den klart største prosentvise utgiftsveksten. Årsaken er den sterke økningen i statlige forsterkingstiltak til kommunale fosterhjem som følge av vridning i valg av tiltak.

Tabell 31 viser utviklingen i utgifter fratrukket refusjoner etter formål fra 2010 til 2011.

Formål	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
691 Fosterhjem	977 532	1 066 584	1 225 783	9,1	14,9
692 Barneverninstitusjon	2 916 740	2 954 866	3 001 927	1,3	1,6
693 Hjelpetiltak i hjemmet	257 206	273 266	292 963	6,2	7,2
694 Fagteam	198 814	198 712	211 501	-0,1	6,4
696 Fosterhjemstjenesten	280 168	291 496	270 441	4	-7,2
699 Adopsjon	10 215	10 574	10 444	3,5	-1,2
672 Regionale fellesfunksjoner	208 736	231 016	253 637	10,7	9,8
Utgifter fratrukket refusjoner	4 849 412	5 026 515	5 266 695	3,7	4,8

Utgifter fratrukket refusjoner til fosterhjem øker med 159 mill. kroner i 2011, noe som tilsier en vekst på nær 15 prosent fra samme periode i fjor. Økningen i utgifter til fosterhjem skyldes en kraftig aktivitetsøkning i kommunale fosterhjem med statlige forsterkingstiltak. Færre barn i institusjon, en nedgang på nær 5 prosent, jf. Tabell 31, fører til et økt behov for forsterking av fosterhjem. I tillegg har vi hatt økte utgifter etter innføring av standardkontrakter for statlige familie- og beredskapshjem. Standardkontraktene ble innført i april 2010 og vi får en utgiftsvekst som skyldes helårsvirkningen når vi sammenligner 2010 og 2011.

Utgifter fratrukket refusjoner til fosterhjemtjenesten er redusert med 21 mill. kroner - tilsvarende 7 prosent. Utgiftsutviklingen på formål 691 Fosterhjem og formål 696 Fosterhjemstjenesten må sees i sammenheng med hverandre og med den økte aktiviteten på fosterhjemsområdet generelt.

Utgifter fratrukket refusjoner til barneverninstitusjoner øker med 47 mill. kroner fra 2010 til 2011. Hovedårsakene er innføringen av nye rammeavtaler, økt omfang av betaling for tilleggstjenester, endringer i målgrupper og enkeltkjøp for private barneverninstitusjoner.

Utgiftene til statlige barneverninstitusjoner er omtrent uendret, korrigert for lønns- og prisstigning. Utgiftene reduseres ikke i samme hastighet som aktivitetsutviklingen på formålet. Omstillingen av det statlige institusjonsapparatet påvirker utgiftene negativt.

Utgifter fratrukket refusjoner til hjelpetiltak i hjemmet har økt med 20 mill. kroner eller i overkant av 7 prosent i 2011 sammenlignet med 2010. Vi har høy aktivitetsvekst på formålet, nær 11 prosent. Årsaken til aktivitetsveksten er nye MST-team og stadig mer bruk av PMTO.

Utgifter til regionale fellesfunksjoner øker med nær 10 prosent. Dette skyldes bl.a. at linjeleie er overført fra kapittel 858 til kapittel 855. Enkelte regioner melder om at administrative stillinger etter omorganisering er overført fra kapittel 842 og kapittel 856 til kapittel 855.

Kapittel 856/3856 – Enslige mindreårige asylsøkere

Tabell 32 viser utgiftsutviklingen for kapittel 856/3856 i fra 2009 til 2011.

Tabell 32 Utgifter og inntekter kap. 856/3856 Barnevernets omsorgssentre for EMA. 2009-2011. Beløp i 1 000 kroner					
Post	2009	2010	2011	Endring i prosent	
				09-10	10-11
01 Driftsutgifter	472 052	451 644	322 564	-4	-29
Sum utgifter	472 052	451 644	322 564	-4	-29
15-18 Refusjoner	-7 288	-11 728	-15 156	61	29
Utgifter fratrukket refusjoner	464 765	439 916	307 408	-5	-30
01 Diverse inntekter	-288	-801	-935	178	17

Utgifter fratrukket refusjoner er redusert med 96 mill. kroner i 2011 sammenlignet med 2010. Årsaken er lavere aktivitet og stor nedgang i kjøp av private plasser.

2. Forklaringer til statsregnskapet

I dette avsnittet oppsummerer vi de økonomiske resultatene for Bufetats hovedkapitler.

For en totaloversikt over budsjett sammenlignet med regnskap for alle kapitler og poster som Bufetat har disponert i 2011, viser vi til Vedlegg 1. For detaljerte beskrivelser pr. post viser vi til oversendelse til BLD 6. februar 2012.

Kapittel 842/3842 Familievern

Tabell 33 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2011 på kapittel 842/3842 Familievern.

Tabell 33 Kapittel 842/3842 Familievern. Beløp i 1 000 kroner				
Konto	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Tildelt budsjett 2011	Avvik
Post 01 Lønn og drift	202 722	208 056	204 741	-3 315
Post 21 Spesielle driftsutgifter	5 388	6 593	7 271	678
Post 70 Tilskudd til kirkens famvk.	126 849	130 477	129 954	-523
Utgifter, kap. 842	334 959	345 126	341 966	-3 160
Post 15-18 Div refusjoner	-3 599	-5 352	0	5 352
Utgifter fratrukket refusjoner	331 360	339 774	341 966	2 192
Post 01 Div. inntekter	-1 066	-767	-577	190

Utgifter fratrukket refusjoner var på 339,8 mill. kroner i 2011. Dette gir en mindreutgift på 2,2 mill. kroner, tilsvarende 0,6 prosent av tildelte midler. Mindreutgiften skyldes høyere sykefravær og sykepengerefusjoner enn forutsatt. Flere av de langtidssykemeldte er enten psykologer eller psykologspesialister, og det har vært vanskelig å skaffe vikarer for disse yrkesgruppene. Noen stillinger er også blitt holdt vakante i 2011. 0,7 mill. kroner av mindreutgiften er knyttet til kapittel 842 post 21 og skyldes hovedsakelig at enkelte planlagte FoU-aktiviteter ikke ble gjennomført og at utgiftene for noen aktiviteter ble mindre enn budsjettet.

Det var adgang til å overskride bevilgningen mot merinntekter på kr 190 000. Nettoresultatet for kapittel 842/3842 viser en mindreutgift på 2,4 mill. kroner.

Kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet

Tabell 34 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2011 på kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet.

Tabell 34 Kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet. Beløp i 1 000 kroner				
Konto	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Tildelt budsjett 2011	Avvik
Post 01 Lønn og drift	3 384 207	3 480 770	3 399 744	-81 026
Post 22 Kjøp av private barnev. tj.	1 545 944	1 629 480	1 674 330	44 850
Post 45 Investeringer	26 408	33 571	39 687	6 116
Post 60 Tilskudd til kommunene	211 682	279 499	175 046	-104 453
Utgifter, kap. 855	5 168 242	5 423 320	5 288 807	-134 513
Post 15-18 Div. refusjoner	-125 056	-136 582	0	136 582
Utgifter fratrukket refusjoner	5 043 186	5 286 738	5 288 807	2 069
Post 01 Div. inntekter	-19 967	-20 077	-18 670	1 407
Post 02 Barnetrygd	-3 729	-3 488	-3 477	11
Post 60 Kommunale egenandeler	-845 047	-854 106	-871 648	-17 542
Inntekter	-868 743	-877 670	-893 795	-16 125

I 201 disponerte kapittel 855/3855 Statlig forvaltning av barnevernet tildelinger på til sammen 5,289 mrd. kroner.

Utgifter fratrukket refusjoner var på 5,287 mrd. kroner i 2010. Dette gir en mindreutgift på to mill. kroner sammenlignet med tildelt budsjett.

Utgifter fratrukket refusjoner på postene 01, 22 og 60 var på 5,253 mrd. kroner. Dette gir et merforbruk på fire mill. kroner.

Kapittel 855 post 45 viser en mindreutgift på seks mill. kroner. Mindreutgiften er knyttet til vårt forslag til nysalderingen der Stortinget vedtok å omdisponere 35 mill. kroner av investeringsmidlene

på post 45 til å dekke merutgifter ved kjøp av institusjonsplasser på post 22. Mindreutgiften skyldes at det ble brukt mindre midler til investeringer i tredje tertial enn forutsatt. Bl.a. ble det forsinkelse i leveranser på biler som ble bestilt høsten 2011, noe som medfører at utgiften først kommer i 2012.

Kapittel 3855 post 60 viser en mindreinntekt på 17,5 mill. kroner. Mindreinntekten skyldes at det har vært en sterkere vridning fra tiltakstyper med kommunale egenandeler til tiltakstyper uten kommunale egenandeler enn hva som lå til grunn for budsjettet. Antall dager i tiltakstyper der kommunene ikke betaler kommunal egenandel ble økt med nær 175 000 dager, mens antall dager i tiltakstyper hvor kommunene betaler kommunal egenandel ble økt med drøyt 13 000 dager.

Kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

Tabell 35 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2011 for kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere.

Tabell 35 Kapittel 856/3856 Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere. Beløp i 1 000 kroner				
Konto	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Tildelt budsjett 2011	Avvik
Post 01 Lønn og drift	451 644	322 564	321 034	-1 530
Utgifter, kap. 856	451 644	322 564	321 034	-1 530
Post 15-18 Div. refusjoner	-11 728	-15 156	0	15 156
Utgifter fratrukket refusjoner	439 916	307 408	321 034	13 626
Post 01 Div. inntekter	-801	-935	0	935
Netto utgifter 856/3856	439 115	306 472	321 034	14 562

Utgifter fratrukket refusjoner var på 307,4 mill. kroner i 2011. Sammenlignet med tildelt budsjett for 2011 gir dette en mindreutgift på 13,6 mill. kroner, tilsvarende 4 prosent av tildelte midler.

Det var adgang til å overskride bevilgningen mot merinntekter på 0,9 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 856/3856 er da en mindreutgift på 14,6 mill. kroner.

Mindreutgiften knyttes bl.a. til få ankomster i 2011. På grunn av dette har vi hatt lavere kapasitetsutnyttelse ved statlige omsorgssentre enn planlagt. Flere avdelinger har derfor i lengre perioder blitt holdt stengt. I tillegg har vi gjort innsparingstiltak på omsorgssentrene. Et av innsparingstiltakene som ga betydelig effekt var avvikling av langturnusavtalen ved Eidsvoll og Gjøvik omsorgssenter.

Kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Tabell 36 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2010 på kapittel 858/3858 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Konto	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Tildelt budsjett 2011	Avvik
Post 01 Driftsutgifter	185 671	212 159	208 067	-4 092
Post 21 Spesielle driftsutgifter	8 983	4 706	6 147	1 441
Post 22	32 450	47 632	45 949	-1 683
Utgifter, kap. 858	227 105	264 497	260 163	-4 334
Post 15-18 Div. refusjoner	-4 939	-4 272	0	4 272
Utgifter fratrukket refusjoner	222 165	260 226	260 163	-63
Post 01 Diverse inntekter	-2 553	-6 853	-433	6 420

Direktoratet disponerte tildelinger på 260 mill. kroner i 2011. Utgifter fratrukket refusjoner var på 260 mill. kroner, som sammenlignet med tildelt budsjett viser balanse.

Det var gitt fullmakt til å overskride tildelingen mot merinntekter på til sammen 6,4 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 858/3858 viser da en mindreutgift på 6,4 mill. kroner.

Mindreutgiften skyldes store merinntekter og refusjoner uten tilsvarende utgiftsøkning og at omorganiseringer i direktoratet har bidratt til lavere utgiftsnivå enn planlagt.

Framleie av Universitetsgaten 7 utgjør 3,8 mill. kroner av merinntekten. Det må presiseres at leieinntekten dekker om lag 50 prosent av leieutgiftene. Den resterende delen av merinntekten gjelder i hovedsak overføringer fra andre statlige etater knyttet til samarbeidsprosjekter.

Kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram

Tabell 37 viser regnskap opp mot tildelt budsjett for 2011 for kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram.

Konto	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Tildelt budsjett 2011	Avvik
Post 01 Driftsutgifter	10 233	9 360	7 741	-1 619
Utgifter, kap. 859	10 233	9 360	7 741	-1 619
Post 15-18 Div. refusjoner	-448	-339	0	339
Utgifter fratrukket refusjoner	9 785	9 021	7 741	-1 280
Post 01 Diverse inntekter	-3 330	-3 593	-2 300	1 293
Netto resultat, kap. 859	6 455	5 428	5 441	13

I 2011 disponerte kapittel 859/3859 EUs ungdomsprogram tildelinger på til sammen 7,7 mill. kroner. Utgifter fratrukket refusjoner viser en merutgift på kr 1,3 mill. kroner. Det var gitt fullmakt til å

overskride bevilgningen mot merinntekter på 1,3 mill. kroner. Nettoresultatet for kapittel 859/3859 viser balanse.

Prosjekt- og tilskuddsmidler

Etaten har disponert prosjekt- og tilskuddsmidler fra andre poster under BLDs budsjett på til sammen 1,231 mrd. kroner. Regnskap under de samme postene er 1,226 mrd. kroner. Under kommenteres kun postene med vesentlig avvik. Vi viser til Vedlegg 1 for detaljert oversikt over regnskapstall og tar forbehold om at brevlige omposteringer kan skje på enkelte kapitler og poster.

Kapittel 840 post 21 Oppfølging av tiltak i handlingsplanene mot vold i nære relasjoner, samt andre voldsforebyggende tiltak, viser en mindreutgift på 0,4 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes lavere utgifter på konferanse om krisesentertilbud i samarbeid med KS enn forutsatt, og at det ved en inkurie er utgiftsført en utgift på kapittel 840 post 70 som skulle vært utgiftsført på kapittel 840 post 21.

Kapittel 840 post 70 Tilskudd til voldsforebyggende tiltak viser en merutgift på 0,25 mill. kroner. Det vises til omtalen under kapittel 840 post 21.

Kapittel 841 post 21 Meklingsgodtgjørelse viser en mindreutgift på 1,4 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes at familievernet har økt sin andel av det totale antall meklinger i tråd med føringer gitt i tildelingsbrev fra overordnet departement. I 2011 har derfor antall eksterne meklinger gått ned, noe som har ført til et mindreforbruk.

Kapittel 841 post 22 Opplæring, forskning, utvikling m.v. viser en midreutgift på 0,2 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes noe mindre utgifter til meklingsamlinger enn forutsatt og at en planlagt kunnskaps- og aktivitetsstatus når det gjelder barns deltakelse i meklings ikke ble gjennomført høsten 2011.

Kapittel 846 post 21 Oppfølging av tiltak 16 i handlingsplan for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner viser en mindreutgift på 0,26 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes noe mindre utgifter til etablering og drift av et ressurscenter for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner enn forutsatt.

Kapittel 852 post 70 Adopsjonsstøtte viser en mindreutgift på 3,1 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes at det ankom færre adoptivbarn enn forventet.

Kapittel 854 post 21 Etablere botilbud til unge under 18 år viser en merutgift på 1,7 mill. kroner. Merutgiften skyldes at det ved en inkurie er utgiftsført en utgift knyttet til etablering av tilrettelagt botilbud på kapittel 854 post 21 som skulle vært utgiftsført på kapittel 855 post 01. Vi foretar en brevlign ompostering av feilbelastningen.

Kapittel 854 post 65 Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger viser en merutgift på 14,1 mill. kroner.

Merutgiften skyldes flere barn i refusjonsordningen enn hva vi la til grunn i prognosen pr. andre tertial. Vi la til grunn at ordningen skulle omfatte 1 120 barn til en gjennomsnittlig utgift på kr 625 000. Refusjonsordningen omfattet 1 221 barn ved utgangen av 2011. Gjennomsnittlig utgift pr. barn i 2011 var i underkant av kr 585 000.

Kapittel 855 post 21 Spesielle driftsutgifter viser en mindreutgift på 0,9 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes at oppstarten av forskning på hjelpetiltak ikke ble realisert i 2011, og at plasseringsintervensjonsstudien til EKUP ble startet senere enn opprinnelig planlagt.

Administrative forhold

1. Fellesføringer

Inkluderende arbeidsliv

Bufetat har en godkjent handlingsplan for arbeidsmiljøarbeidet der inkluderende arbeid er sentrale områder. I tillegg til etatsplanen skal regionene og enhetene utarbeide egne planer for å ivareta regionale og lokale behov som ikke favnes av etatsplanen.

Delmål – redusere sykefravær

Bufetat har som mål at sykefraværet skal reduseres med 20 prosent innen 2012, sammenlignet med fjerde kvartal 2009. For å nå dette målet er det satt opp en rekke tiltak innen kompetanseheving, forebygging av sykefravær og oppfølging av sykefravær.

Av tiltakene kan nevnes systematisk HMS-arbeid med særlig rettet mot nærværsfaktorer hvor hver enhet skal vurdere hva som er de viktigste nærværsfaktorene hos seg. Sykefravær og skademeldinger skal være tema i dialogen mellom enhetene og regionkontoret. Enheter som har over 10 prosent sykefravær etter andre kvartal pr år skal kontaktes og følges opp ved behov.

Resultatmålet om reduksjon av sykefraværet er ikke innfridd så langt.

Alle regionene har fulgt opp tiltakene som er fastsatt i handlingsplanen for etaten, og alle regionene har fastsatt regionale mål og tiltak innen delmålet. Det er samarbeid med NAV og BHT i alle regioner. Av spesielle tiltak som er iverksatt kan nevnes prosjekt «Nærvær» i Region vest. Prosjektet omfatter ca. 400 arbeidstakere på utvalgte enheter. Resultatene så langt viser et betydelig redusert sykefravær for regionen. Om dette bare gjelder enhetene som omfattes av prosjektet, eller om også andre har fått redusert sykefravær, er vanskelig å se med dagens rapporteringssystem. SAP er et lite egnet verktøy for jevnlig informasjon og styring.

Delmål – øke andelen yrkesaktive personer med redusert funksjonsevne

Tiltak:

- Alle kvalifiserte søkere som oppgir at de har redusert funksjonsevne skal innkalles til intervju
- Bufetat skal tilrettelegge for personer som har behov for arbeidsplassutprøving via NAV

Alle regionene innkaller kvalifiserte søkere som oppgir at de har redusert funksjonsevne. Noen er også tilsatt. Flere regioner melder at søkere ikke at de har redusert funksjonsevne.

Alle regionene har gitt tilbud om arbeidsplassutprøving. De fleste regionene har fastsatt regionale mål og tiltak innen delmålet.

Oppfølging og tilrettelegging for personer som allerede er ansatt

Tiltak:

- Ergonomivurdering ved individuelle behov
- Tilrettelegging av arbeidsplass og oppgaver ved behov
- Bruk av oppfølgingsplan i det forebyggende arbeidet ved behov
- Bedriftsintern attføring ved behov

Delmål – øke andelen yrkesaktive etter 50 år

Tiltak:

- Utarbeide personalpolitikk for alle livsfaser – utsatt i ledermøtet til 2012
- Følge seniorpolitiske dager iht. HTA

Alle regionene har fastsatt regionale mål og tiltak innen delmålet.

Brukerundersøkelser

Vi viser til omtale i del 1.

Lærlinger i staten

Bufetat har vurdert hvilke lærefag som kan være aktuelle for virksomheten. Aktuelle lærefag kan være IKT-servicefaget, kontor- og administrasjonsfaget og barne- og ungdomsarbeider.

Bufetat har imidlertid ikke mange enheter som egner seg for lærlinger. De siste årene har vi tatt inn én lærling i året ved IKT-enheten slik at vi har to lærlinger samtidig. Skal det tas inn lærlinger, er det nødvendig å ha et tilstrekkelig stort fagmiljø og ansatte som kan ivareta opplæringen, noe som er vanskelig med få ansatte som har aktuelle arbeidsoppgaver innenfor kontor- og administrasjon på det enkelte tjenestestedet. De fleste institusjonene har målgrupper som ikke egner seg for å ta inn lærlinger. Siden tjenestetilbudet skal differensieres og det vil bli en omstrukturering, vil det være uaktuelt å ta inn lærlinger der vi ikke kan være sikre på å ha et godt opplegg for hele lærlingperioden.

Bufetat hadde fire lærlinger ved årets start og slutt.

Statistikk for antall arbeidsplasser

Bufetat har mange deltidsstillinger og mange ansatte på timelønn, som tilkalles ved behov. Antall ansatte/antall stillinger gir derfor ikke et fullstendig bilde. Vi viser til Vedlegg 2 for antall årsverk.

Region	31.12.2010	31.12.2011	Endring i prosent
Region øst	1 421	1402	-1,3
Region sør	1 074	1 064	-0,9
Region vest	1 187	1 138	-4,1
Region Midt-Norge	642	673	4,8
Region nord	749	748	-0,1
Bufdir	242	232	-4,1
Totalt	5 315	5 257	-1,1

Tilgjengeliggjøring av offentlige data

Presentasjon av statistikk og informasjon gjøres tilgjengelig på våre nettsider. Våre rådata er taushetsbelagte og derfor ikke offentlig tilgjengelige.

2. Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Direktoratet har planlagt og iverksatt en rekke tiltak for å følge opp Riksrevisjonens funn etter regnskapsrevisjonen 2010. Interne frister for aktiviteter som var planlagt i 2011 er overholdt. Alle planlagte tiltak framgår i direktoratets svarbrev til Riksrevisjonen 8. april 2011.

I Dokument 1, som ble lagt fram for Stortinget 22. november 2011, er det i hovedsak manglende etterlevelse av anskaffelsesregelverket, forvaltningen av tilskuddet til Atferdssenteret og utfordringer i Region nord som er framhevet. Direktoratet har iverksatt og gjennomført flere tiltak for å rette opp Riksrevisjonens funn.

3. Plikt til å fremme likestilling og hindre diskriminering

Tilstandsrapportering kjønn - ansatte i Bufetat

Bufetat har en overvekt av kvinnelige ansatte. Fordelingen mellom kjønn varierer imidlertid i stor grad på de enkelte enhetene. Ved kunngjøring av ledige stillinger vil det underrepresenterte kjønn i en del tilfeller oppfordres til å søke. På barneverninstitusjonene er det viktig å ha en tilnærmet lik kjønnsfordeling utover likestillingsperspektivet.

Vi mener at det er likelønn i forhold til kjønn i Bufetat. Gjennomsnittlig lønnsnivå er litt høyere for kvinner enn for menn. Dette kan forklares ved at det er forholdsvis flere kvinner med høyskoleutdanning, mens det er en overvekt av menn som ikke har høyere utdanning i den store stillingsgruppen miljøarbeidere.

Malen i veileder til statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikten er for tilstandsrapportering kjønn.

Etnisitet

Bufetat har utarbeidet tiltak for å øke andelen ansatte med ikke-vestlig bakgrunn. Malen i veileder til statlige virksomheters likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikten er brukt.

Tiltak, mål, målgruppe og detaljerte tall går fram av Vedlegg 8.

Nedsatt funksjonsevne

Tiltak og resultater er rapportert over.

Handlingsplaner

«Norge universelt utformet 2025, Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013»: tiltak B16, IS1 og på delprosjekter i andre tiltak.

Direktoratet har planlagt og gjennomført en rekke tiltak i 2011 knyttet til universell utforming.

For tiltak knyttet til «Norge universelt utformet 2025» viser vi til Vedlegg 9.

Vedlegg

1. Økonomi
2. Aktivitet
3. Enslige mindreårige asylsøkere
4. EUs ungdomsprogram
5. Handlingsplan mot tvangsekteskap
6. Handlingsplan mot kjønnslemlestelse
7. Handlingsplan mot menneskehandel
8. Handlingsplan LBHT
9. Diskriminering/likestilling_kap847/21
10. Fellesføringer
11. Deltasenteret
12. Årsrapport for LHBT
13. Handlingsplan vold i nære relasjoner